

Fjellhaug
internasjonale
Høgskole

Studieplan for

Bachelor i teologi med fordypning i misjonsvitenskap

(180 studiepoeng)

Våren 2022

FJELLHAUG INTERNASJONALE HØGSKOLE

Innhold

1. Innledning.....	5
1.1 Innledning.....	5
1.2 Grunnlag for oppnåelse av bachelorgrad i teologi med fordypning i misjonsvitenskap .	5
1.3 Gradsbetegnelse.....	5
2. Opptak.....	5
2.1 Opptak.....	5
2.2 Opptakskrav.....	6
2.3 Politiattest	6
3. Studiets hovedmålsetting.....	7
3.1 Hovedmålsetting	7
3.2 Hva kvalifiserer studiet til?.....	7
4. Kvalifikasjonsrammeverk for Bachelor i teologi med fordypning i misjonsvitenskap	7
5. Studiets faglige profil.....	8
5.1 Studieåret	8
5.2 Undervisningsspråk	8
5.3 Timetall og pensummengde.....	9
5.4. Evaluerings- og vurderingsformer	9
5.5 Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform	9
5.6 Arbeidskrav.....	10
6. Pedagogisk profil	10
6.1 Pedagogisk profil	10
6.2 Oppgaveskriving i høyere utdanning.....	10
7. Studieprogrammets oppbygning.....	11
8. Utdveksling, internasjonalisering og samarbeid	13
8.1 Utdveksling	13
8.2 Samarbeid.....	14
9. Kvalitetssikring av studiet.....	14
10. Emnebeskrivelser	16
10.1 Emner på grunnnivå (1000-nivå).....	16
RLE1001 Innføring i Bibelen (10 stp/ECTS).....	16
RLE1002 Kirkehistorie og konfesjonskunnskap (10 stp/ECTS)	20
RLE1003 Kristen tro, etikk og livstolkning (10 stp/ECTS)	23
RLE1007 Bibelfag (10 stp/ECTS)	26
EX1001 Examen philosophicum (10 stp/ECTS)	30

EX1003 Examen facultatum (10 stp/ECTS).....	34
TM1002 Innføring i nytestamentlig gresk (10 stp/ECTS)	37
TM1003 Nytestamentlige greske tekster (10 stp/ECTS)	40
10. 2 Emner på fordypningsnivå (2000-nivå)	44
TM2001 GT og misjon (10 stp/ECTS).....	44
TM2003 Johannesevangeliet og Romerbrevet (10 stp/ECTS).....	48
TM2004 Nytestamentlig bibelteologi (10 stp/ECTS).....	52
TM2005 Nytestamentlig samtidshistorie og teologihistorie (10 stp/ECTS).....	54
TM2006 Jesus Kristus i Bibelen, bekjennelse og kontekst (10 stp/ECTS)	56
TM2008 Misjonsteologi (10 stp/ECTS)	60
TM2009 Misjon i kontekst (10 stp/ECTS)	63
TM2010 Utvalgte tekster fra GT (10 stp/ECTS)	67
TM2011 Dogmatikk med kildetekster (10 stp/ECTS)	71
TM2012 Salmenes bok (10 stp/ECTS)	74
11. Valgemner	78
11.1. Valgemner i språkfag.....	78
TM1501 Gammeltestamentlig hebraisk (20 stp/ECTS)	78
TM1502 Latin (20 stp/ECTS)	81
11.2. Valgemner på 1500-nivå	84
TM1503 Homiletikk og kirkelige handlinger (5 stp/ECTS).....	84
TM1514 Barn, unge og kristen tro (10 stp/ECTS).....	87
TM1517 Homiletikk og kristen formidling (5 stp/ECTS).....	92
TM1518 Sjelesorg (5 stp/ECTS)	95
11.3. Valgemner på 2500-nivå	97
TM2502 Markusevangeliet og 1. Peters brev (10 stp/ECTS)	97
TM2504 Dogmatikkens og etikkens grunnlagsproblemer (10 stp/ECTS)	100
TM2507 Reformasjon og lutherdom (10 stp/ECTS)	104
TM2508 Ikke-vestlig kirkehistorie (10 stp/ECTS)	107
TM2510 Bacheloroppgave (15 stp/ECTS).....	110
TM2511 Teologihistorie (10 stp/ECTS).....	112
TM2513 Apologetikk og kirkens misjon (10 stp/ECTS)	115
TM2514 Kristen etikk i møte med tverrkulturelle utfordringer (10 stp/ECTS)	118
TM2515 Skapelse og forløsning (5 stp/ECTS).....	122
TM2518 Søren Kierkegaard: Menneskesyn og teologi (10 stp/ECTS).....	125
TM2519 Luther og reformasjonen (10 stp/ECTS)	128

1. Innledning

1.1 Innledning

Studieplanen for bachelorstudiet i teologi med fordypning i misjonsvitenskap tar utgangspunkt i følgende dokumenter: «Lov om universiteter og høyskoler» (2005), «Forskrift om grader og yrkesutdanninger» (2005), «Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole» (2014).

Studietilbudet er godkjent av Fjellhaugs styre 21. mars 2018. FIH 19/18 2018.

1.2 Grunnlag for oppnåelse av bachelorgrad i teologi med fordypning i misjonsvitenskap

Bachelorgraden i teologi med fordypning i misjonsvitenskap oppnås på grunnlag av eksamener av 180 studiepoengs omfang og har en normert studietid på 3 år. Det er mulig å gjennomføre studiet på deltid over 6 år.

For å oppnå bachelor i teologi med fordypning i misjonsvitenskap må graden inneholde følgende elementer:

- 20 studiepoeng i examen philosophicum og examen facultatum
- 20 studiepoeng i nytestamentlig gresk
- et grunnstudium i teologi/kristendoms kunnskap på 1000-nivå eller tilsvarende på minst 40 studiepoeng¹
- minst 10 studiepoeng innenfor hver av de teologiske disiplinene Det gamle testamente og systematisk teologi som velges innenfor fordypningsnivået 2000²
- minst 20 studiepoeng på 2000-nivå innenfor hver av disiplinene misjonsvitenskap og Det nye testamente hvor minst 10 studiepoeng er på grunnlag av gresk tekst³
- inntil 40 studiepoeng i valgemner på 1500- og/eller 2500-nivå

1.3 Gradsbetegnelse

Fullført studium gir graden Bachelor i teologi med fordypning i misjonsvitenskap.

2. Opptak

2.1 Opptak

Det er opptak til studiet både i høstsemesteret og vårsemesteret. For studenter i Oslo (FIH-NO) skjer søknad om opptak til høstsemesteret gjennom Samordna Opptak, mens det til

¹ Eventuelle emner/studiepoeng på grunnivå utover de 40 kan innpasses som valgemner.

² Eventuelle emner/studiepoeng på fordypningsnivå kan innpasses som valgemner.

³ Eventuelle emner/studiepoeng på fordypningsnivå kan innpasses som valgemner.

vårsemesteret skjer ved lokalt opptak. For studenter i København (FIH-CPH) og Aarhus (FIH-AAR) er det lokalt begge semestre. Ved søknad via Samordna opptak gjelder de nasjonalt fastsatte søknadsfristene. Ved søknad til lokalt opptak kunngjøres søknadsfrister for hvert opptak på høgskolens nettsider.

2.2 Opptakskrav

Opptakskravet er enten generell studiekompetanse (GENS) eller realkompetanse etter gjeldende regler.

For nærmere bestemmelser om opptak og opptakskrav henvises det til «Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole» (2014) som er tilgjengelig på høgskolens hjemmesider.

2.3 Politiattest

Enkelte valgemner på dette studiet har obligatorisk praksis der du kan komme i kontakt med personer under 15 år. Det fremgår av emnebeskrivelsene for de enkelte emnene hvilke emner det gjelder. Dersom du får tilbud om plass på ett av disse emnene, kan praksisstedet kreve at det innhentes børneattest i henhold til Lov av 21. juni 2005 nr. 520 om indhentelse af børneattest i forbindelse med ansættelse af personale m.v. (børneattestloven), Lov av 11. juli 2011 nr. 854 om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, foreningsarbejde m.m. (folkeoplysningsloven), Lov av 23. mai 2012 nr. 444 om ændring af lov om indhentelse af børneattest i forbindelse med ansættelse af personale m.v. og folkeoplysningsloven (Udvidelse af børneattestordningen) og tilhørende bekendtgørelser, eller privat straffeattest etter § 11 i bekendtgørelsen om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister.

En børneattest inneholder opplysninger om hvorvidt du er straffet for seksuelle krenkelser av barn. En privat straffeattest inneholder informasjon om lovovertridelser som har dommer, bøter og tiltalefrfall. Mer informasjon om innholdet i attestene, finner du på <https://www.borger.dk/Sider/Straffeattester.aspx>.

Det er praksisstedet som søker om *børneattest* direkte fra politiet, men du må gi ditt samtykke til at den innhentes. *Privat straffeattest* bestiller du selv fra politiet. Dersom du ikke gir ditt samtykke til at børneattest innleveres, eller ikke innleverer privat straffeattest til oppgitt frist, vil du ikke kunne gjennomføre praksis på praksisstedet, selv om du ikke har merknader på attesten. Det er praksisstedet som avgjør om du kan gjennomføre praksis hvis du har merknader på attesten.

Børneattest og privat straffeattest skal normalt innhentes før praksisen begynner.

3. Studiets hovedmålsetting

3.1 Hovedmålsetting

Studiets hovedmålsetting er å utdanne og utruste til tjeneste og oppgaver innenfor kirke og kristent organisasjonsarbeid.

3.2 Hva kvalifiserer studiet til?

Bachelorstudiet i teologi med fordypning i misjonsvitenskap er et utdanningstilbud som kvalifiserer til arbeid med formidling og undervisning i kirkesamfunn og kristne organisasjoner. Studietilbudet kvalifiserer til arbeid som misjonær eller pastortjeneste. Studiet er også aktuelt for lærere, bibelskolelærere, forkynnere, misjonærer og frivillige menighetsarbeidere som ønsker mer kompetanse innenfor det teologiske fagområdet.

Studiet kvalifiserer også til videre studier innenfor teologi og kristendomskunnskap på masternivå og ved å supplere med noen emner, kan det også brukes til å søke opptak ved teologistudiet ved ulike teologiske institusjoner, herunder MF i Oslo, VID i Stavanger og Teologisk fakultet ved Københavns universitet. Høgskolens studieveiledere vil være behjelpelige i en slik prosess.

4. Kvalifikasjonsrammeverk for Bachelor i teologi med fordypning i misjonsvitenskap

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap:	Ferdigheter:	Generell kompetanse:
<ul style="list-style-type: none">- ha kunnskap om Bibelen som helhet og kunnskap om utvalgte sentrale deler- ha kunnskap om kristendommens historie, utbredelse og den kristne kirkes tros- og livstolkning- ha kunnskap om ulike etiske modeller- ha kunnskap om Vestens filosofi- og vitenskapshistorie og utvalgte	<ul style="list-style-type: none">- kunne planlegge og gjennomføre formidling om kristen tro og lære i ulike kirkelige og undervisningsmessige sammenhenger- kunne anvende ulike hermeneutiske metoder og verktøy i fortolkningen av tekster og særlig bibeltekster- fortolke (eksegere) bibeltekster på grunnlag av både norsk og gresk tekst	<ul style="list-style-type: none">- kan skrive fagoppgaver på høyere nivå innenfor rammen av 1. syklus- ha evne til å bidra og utvikle ulike former for dialog i religiøse og etiske spørsmål- kan bidra til utvikling av god praksis innenfor fagområdet ut ifra faglige forutsetninger og innsikt i yrkesetiske problemstillinger

religionsfilosofiske problemstillinger	- ha evne til å møte mennesker med ulike religiøse eller teologiske oppfatninger med kunnskap og respekt
- ha kunnskap om kirken misjonsoppdrag og drøfte hvordan det kristne misjonsoppdragets grunnlag og målsetting kan gjennomføres i vår egen tid	- drøfte utfordringer som det flerkulturelle og flerreligiøse samfunnet medfører og kunne bidra til konstruktiv dialog mellom ulike religioner og kulturer
	- kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer

5. Studiets faglige profil

5.1 Studieåret

Studieåret er på 40 uker.

I studietilsynsforskriften stilles det krav til at et heltidsstudium skal ha et samlet arbeidsomfang på 1500-1800 timer per år for heltidsstudenter. FIH har i sine studieplaner forutsatt at det arbeides 266 timer per emne på 10 stp., det vil si et totalt arbeidsomfang på 1596 timer.

Læringsaktiviteter per emne fordeles mellom arbeid med læringsaktiviteter i form av forelesninger, praktiske øvelser og obligatorisk praksis (i de emnene dette gjelder), selvstudium i form av lesing av pensumlitteratur, og eksamensforberedelse i form av arbeid med emnets arbeidskrav og gjennomføring av eksamen.

Per emne kan fordelingen illustreres på følgende måte:

Læringsaktiviteter	40-50 timer
Selvstudium/kollokvie	150-160 timer
Eksamensforberedelse og gjennomføring	66 timer
Til sammen:	266 timer

5.2 Undervisningsspråk

Norsk. Enkelte emner og forelesninger kan gis på et annet nordisk språk eller engelsk.

5.3 Timetall og pensummengde

Det er i hvert emne angitt antall undervisningstimer. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, kreves det obligatorisk fremmøte. Fraværet skal da ikke overstige 30 % i det enkelte emne. Emner av 10 studiepoengs omfang på 1000-nivå har vanligvis 48 undervisningstimer,⁴ mens de fleste emner av 10 studiepoengs omfang på 1500-, 2000- og 2500-nivå har 40 undervisningstimer.

I emner av 10 studiepoengs omfang er lesepensumet mellom 770-800 sider. Studenter som velger prosessorientert vurderingsform, må beregne å lese tilleggslitteratur som belyser den problemstillingen som studenten skal besvare.

5.4. Evaluerings- og vurderingsformer

Hvert enkelt emne har en selvstendig evalueringsform. Studenten kan i de fleste emner velge mellom prosessorientert oppgaveskriving eller klausureksamen som vurderingsform. De fleste emner har arbeidskrav som må fullføres for å få vurdering i emnet. Høgskolen benytter en gradert karakterskala fra A til F, der A er beste og E er dårligste ståkarakter. I enkelte emner benyttes vurderingsformen Bestått/ikke bestått. FIH har utviklet nivåspesifikke karakterbeskrivelser for institusjonen. Disse er tilgjengelige på høgskolens LMS for studenter og ansatte.

For mer informasjon om vurderingsuttrykk og eksamen osv. henvises det til «Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole» (2014).

5.5 Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform

Ved valg av prosessorientert vurderingsform skal studenten levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Høgskolen har fastsatt noen krav til disse utkastene (jf. vedtak i Akademisk råd, AR 22/18).

- a) For **alle** oppgaver gjelder:
 - Oppgaveutkast skal inneholde minimum 1000 ord. Det er lov å levere inn mer enn 1000 ord, men ikke mindre.
- b) For alle oppgaver unntatt eksegetiske oppgaver gjelder følgende formelle kriterier for oppgaveutkastet:
 - Kandidaten skal i utkastet forsøke å beskrive hvordan oppgaven forstås, dvs. tolkning av oppgaveordlyden
 - Kandidaten skal i utkastet forsøke å beskrive hvordan oppgaven skal løses (gjerne med hovedpunkter, underpunkter)
 - Kandidaten skal i utkastet angi hvilken litteratur som det er tenkt at skal benyttes i oppgaven.
- c) For eksegetiske oppgaver gjelder:

⁴ Med unntak av TM1002 som har 50.

- Utkastet skal inneholde de momentene fra eksegeseeskjemaet som oppgaveformuleringen presiserer at skal være med.

5.6 Arbeidskrav

I emner der det er arbeidskrav for å få gå opp til eksamen, har gjennomførte arbeidskrav en gyldighet på tre år, forutsatt at læringsmålene i emnet består uendret. Dette gjelder ikke tilstedeværelseskravet og utkast i emner med valg mellom prosessorientert eksamen og klausureksamen uten arbeidskrav

6. Pedagogisk profil

6.1 Pedagogisk profil

Innholdet i de forskjellige emnene formidles og bearbeides gjennom forelesninger, veiledning, lesing av litteratur, seminararbeid, gruppediskusjoner og endelig ved et avsluttende studentarbeid med påfølgende vurdering.

Studiet er ment tilrettelagt så fleksibelt at det kan tas enten som deltidsstudium over lengre tid, eller som et heltidsstudium. Det forutsettes at studentene har tilgang til Internett. Siden studiet er emnebasert, kan studentene ta ulike deler og i ulikt tempo. En vesentlig del av kommunikasjonen mellom høgskolen/lærerne og studentene kunne skje via høgskolens læringsplattform.

6.2 Oppgaveskriving i høyere utdanning

I de fleste emner kan studenten velge enten å skrive en oppgave eller gjennomføre en klausureksamen. Mange studenter opplever det som meningsfullt, men krevende å skrive fagoppgaver. En hensikt med oppgaveskriving er at studenten gjennom lesing av faglitteratur og gjennom egen tekst skal kunne presentere og drøfte et sakskompleks, analysere og kritisk reflektere over andres fremstilling av et tema og uttrykke og begrunne sine egne meninger. Gjennom skriving av fagoppgaver skal studenten også vise at vedkommende kan:

- strukturere fagteksten på en slik måte at den presenterer temaet på en logisk måte
- anvende korrekt terminologi
- føre referanser og litteraturliste

Høgskolen tilbyr hvert høstsemester et skrivekurs som gir en introduksjon til skriveprosessen og en innføring i formelle krav til utforming av fagoppgaver. I tillegg vil det bli gitt fagspesifikk oppgaveveiledning i de emner studenten skal skrive oppgave i, med mulighet for respons på oppgaveutkast fra faglærer.

For utfyllende informasjon, se dokumentet: *Oppgaveskriving ved FIH – retningslinjer for ordtelling og avvik*. Dokumentet er tilgjengelig for studentene på høgskolens LMS.

For skriveprosesser anbefaler høgskolen læreboken om fagskriving:

- Tove Pettersen (2009): *Skriv. Fra idé til fagoppgave*. Oslo: Gyldendal Akademisk, 120 sider

For informasjon og tips om formelle krav til fagoppgaver anbefaler høgskolen:

- Rognsaa, Aage (2010): *Prosjektoppgaven. Krav til utforming*. Oslo: Universitetsforlaget, 150 sider.

7. Studieprogrammets oppbygning

Studieprogrammet består av emner som til sammen utgjør 180 studiepoeng. Studenten skal gjennomføre et grunnstudium på minst 40 studiepoeng på 1000-nivå. Studenten skal også gjennomføre 20 studiepoeng i Examen philosophicum og Examen facultatum, samt 20 studiepoeng i nytestamentlig gresk.

Emne	Nivå	Studiepoeng
RLE1001 Innføring i Bibelen	1000	10
RLE1002 Kirkehistorie og konfesjonskunnskap	1000	10
RLE1003 Kristen tro, etikk og livstolkning	1000	10
RLE1007 Bibelfag	1000	10
EX1001 Examen philosophicum	1000	10
EX1003 Examen facultatum	1000	10
TM1002 Innføring i nytestamentlig gresk	1000	10
TM1003 Nytestamentlige greske tekster	1000	10

Videre skal studenten gjennomføre emner på fordypningsnivå (2000-nivå) på til sammen 60 studiepoeng. Studenten skal velge ett emne i hver av disiplinene Det gamle testamente (enten TM2001, TM2012 eller TM2010) og systematisk teologi (enten TM2006 eller TM2011). Videre skal studenten gjennomføre minst 20 studiepoeng i hver av disiplinene misjonsvitenskap (TM2008 og TM2009) og i Det nye testamente (TM2003 og enten TM2004 eller TM2005).

Emne	Nivå	Studiepoeng
TM2001 Misjon i GT	2000	10
TM2012 Salmenes bok	2000	10
TM2010 Utvalgte tekster fra GT	2000	10
TM2003 Johannesevangeliet og Romerbrevet	2000	10
TM2004 Nytestamentlig bibelteologi	2000	10

TM2005 Nytestamentlig samtidshistorie og teologihistorie	2000	10
TM2006 Jesus Kristus i Bibelen, bekjennelse og kontekst	2000	10
TM2011 Dogmatikk med kildetekster	2000	10
TM2008 Misjonsteologi	2000	10
TM2009 Misjon i kontekst	2000	10

Studenten skal videre gjennomføre valgfrie fordypningsemner på til sammen 40 studiepoeng. Fordypningsemnene er på 5, 10 eller 15 studiepoeng. Studentene velger fritt mellom emner på 1500- eller 2500-nivå, men det anbefales en viss faglig bredde i fordypningsemnene.

Valgemnene er definert på 1500- og/eller 2500-nivå og tilbys uregelmessig. Høgskolen vil ved semesterstart kunngjøre hvilke valgemner det blir tilbudt undervisning i. Undervisningen i emnet forutsetter at mer enn 5 studenter er påmeldt i emnet. I de valgemner det gjennomføres undervisning i, kan studenten velge mellom prosessorientert evalueringsform eller femtimers kausureksamen. Prosessorientert vurderingsform krever obligatorisk fremmøte til undervisningen. Dersom studenten velger et fordypningsemne det ikke tilbys undervisning i, må studenten gjennomføre en femtimers kausureksamen. Studenten kan søke om 3 timer leseveiledning. Høgskolen har utviklet en rettleiding for studenter og forelesere som beskriver hva slik leseveiledning skal inneholde. Denne rettleidingen er tilgjengelig på Canvas. Mulighet for leseveiledning er avhengig av undervisningskapasiteten ved høgskolen. Studenten kan også velge å skrive en bacheloroppgave på enten 10 (TM2509) eller 15 studiepoeng (TM2510).

Høgskolen tilbyr en rekke valgemner. De finnes i en egen oversikt på hjemmesiden. I tillegg til valgemnene, kan studenter også velge å legge inn emner som er obligatoriske i andre studieprogrammer ved høgskolen.

Høgskolen anbefaler følgende progresjon og oppbygning av studiet for studenter i ordinært studieløp:

3. studieår, våren	TM2004 Nytestamentlig bibelteologi (10 stp.) eller	TM2006 Jesus Kristus i Bibelen, bekjennelse og kontekst (10 stp.) eller TM2011	TM2009 Misjon i kontekst (10 stp.)
--------------------	--	---	--

	TM2005 Nyttestamentlig samtidshistorie og teologihistorie (10 stp.)	Dogmatikk med kildetekster (10 stp.)	
3. studieår, høsten	EX1003 Examen facultatum (10 stp.) / evt. utveksling (10 stp.)	Valgemne på 1500- eller 2500-nivå (10 stp.) / evt. utveksling (10 stp.)	Valgemne på 1500- eller 2500-nivå (10 stp.) / evt. utveksling (10 stp.)
2. studieår, våren	EX1001 Examen philosophicum (10 stp.)	TM2012 Salmenes bok (10 stp.) eller TM2010 Utvalgte tekster fra GT (10 stp.)	TM2008 Misjonsteologi (10 stp.)
2. studieår, høsten	TM2003 Johannesevangeliet og Romerbrevet / evt. utveksling (10 stp.)	Valgemne på 1500- eller 2500-nivå / evt. utveksling (10 stp.)	Valgemne på 1500- eller 2500-nivå / evt. utveksling (10 stp.)
1. studieår, våren	RLE1003 Kristen tro, etikk og livstolkning (10 stp.)	TM1003 Nyttestamentlige greske tekster (10 stp.)	RLE1007 Bibelfag (10 stp.)
1. studieår, høsten	RLE1001 Innføring i Bibelen (10 stp.)	TM1002 Innføring i nytestamentlig gresk (10 stp.)	RLE1002 Kirkehistorie og konfesjonskunnskap (10 stp.)

8. Utveksling, internasjonalisering og samarbeid

8.1 Utveksling

Høgskolen oppfordrer studentene til å ta et studiemester ved en utenlandsk institusjon. FIH har en utvekslingsavtale med All Nations Christian College utenfor London i Storbritannia der det tilbys emner innenfor teologi og misjon, og Theologische Hochschule i Giessen, Tyskland. Studenter oppfordres også til å reise på utveksling til andre godkjente læresteder. Høgskolen må forhåndsgodkjenne emnene som er tenkt gjennomført, slik at disse kan innpasses som en del av studentens bachelorgrad. Dersom studenten ønsker å ta deler av bachelorstudiet i utlandet, må vedkommende avklare dette i god tid før utreise.

FIH fikk høsten 2015 innvilget ERASMUS Charter. Dette betyr at studenter som reiser til en annen institusjon som også har ERASMUS+, får økonomisk støtte og mange fordeler ved studieoppholdet. Se høgskolens hjemmeside for mer informasjon.

I samarbeid med Dansk Bibel Institutt i København og Menighedsfakultet i Aarhus har FIH etablert et høgskoletilbud med tilhørende virksomhet i Danmark, kalt FIH-CPH og FIH-AAR. En stor del av emnene i studieløpet Bachelor i teologi kan tas ved begge avdelinger, noe som i stor grad gir studenter mulighet til å velge å tilbringe deler av studietiden ved den andre avdelingen.

Fjellhaug Internasjonale Høgskole vil samarbeide med andre akademiske institusjoner når det gjelder faglig utvikling og forskning, og med kirker og kristne organisasjoner når det gjelder undervisning og eventuell praksis.

8.2 Samarbeid

Fra 2010 har Fjellhaug Internasjonale Høgskole en formalisert forsknings- og utviklingsavtale med Misjonshøgskolen i Stavanger. Avtalen innebærer at vitenskapelig ansatte ved institusjonene kan samarbeide om forsknings- og utviklingsprosjekter, særlig innenfor de teologiske disiplinene bibelfag og missiologi.

Fjellhaug Internasjonale Høgskole samarbeider også med Norsk Luthersk Misjonssamband og en rekke lokalmenigheter i Oslo-regionen. Samarbeidet er primært knyttet opp til gjennomføring av praksis. Ved FIH-CPH har man et samarbeid med Københavnerkirken, en lokal frimenighet i København. Også dette samarbeidet er primært knyttet opp til gjennomføring av praksis.

9. Kvalitetssikring av studiet

Studiets kvalitet, innhold, gjennomføring og videreutvikling blir ivaretatt av høgskolens kvalitetssikringssystem. I 2009 ble høgskolens kvalitetssikringssystem godkjent av NOKUT. Jevnlig skal både ansatte og studenter gjennomføre evaluering av studiekvaliteten. Studentene skal foreta evalueringer av enkeltemner, og videre skal de evaluere den generelle studiekvaliteten gjennom en årlig studiekvalitetsundersøkelse. Resultatene og hovedfunnene ved både emneevalueringene og studiekvalitetsundersøkelsen blir behandlet i de aktuelle rådene innenfor kvalitetssikringssystemet.

Akademisk råd er institusjonens øverste faglige råd med vedtaksmyndighet. Akademisk råd behandler og fatter vedtak i saker som omhandler undervisning, eksamensordninger, undervisningssemester og studieprogrammernes læringsmål. Akademisk råd fastsetter også kvalitetssikringstiltak for studiene. Det er to studentrepresentanter med tale- og stemmerett i Akademisk råd.

En viktig del av studiets kvalitetssikring er aktiv bruk av sensorrapporter fra eksterne sensorer. De fleste emner vil i den avsluttende vurderingsformen, det vil si på oppgaven eller

klausureksamenene, normalt ha ekstern sensor. For utvalgte emner vil ekstern sensor i etterkant av sensuren utforme en sensorrapport for emnet. Sensorrapporten vurderer emnets innhold, læringsmål og pensumlitteratur og kommer med tilrådinger for eventuell faglig videreutvikling av **emnet**/fagområdet. Alternativt kan det gjennomføres ekstern evaluering av vurderingsformen. Sensorrapporter blir forelagt og drøftet i Akademisk råd, som fatter eventuelle kvalitetssikringsvedtak.

For mer informasjon om høgskolens kvalitetssikringssystem henvises det til «Kvalitetssystem for Fjellhaug Internasjonale Høgskole» som er tilgjengelig i skolens LMS.

10. Emnebeskrivelser

10. Emnebeskrivelser

10.1 Emner på grunnnivå (1000-nivå)

RLE1001 Innføring i Bibelen (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE1001
Emnenavn:	Innføring i Bibelen
Emnenavn nynorsk:	Innføring i Bibelen
Emnenavn engelsk:	Introduction to the Bible
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000 (Grunnivå)
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Førstelektor Knut Kåre Kirkholm
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot KRL101-101 5 stp. mot KRL101-103 10 stp. mot RLE1001N 10 stp. mot BTM1001 10 stp. mot BMM1001
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene i og grunnleggende problemstillinger ved Det gamle testamentets tekstsjangre og skriftgrupper, og de ulike GT-bøkens tilblivelse, oppbygning og innhold, med særlig vekt på 1, 2 og 5. Mosebok, 1. og 2. Kongebok, Jesaja, Salmenes bok og Jobs bok
- gjøre rede for Israels historie fra tidlig kongetid til eksiltid og grunnleggende problemstillinger knyttet til denne perioden i Israels historie
- gjøre rede for hovedtrekkene i og grunnleggende problemstillinger ved Det nye testamentets tekstsjangre og skriftgrupper, og de ulike NT-bøkens tilblivelse, oppbygning og innhold, med særlig vekt på Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Romerbrevet, 1. Korinterbrev, Efeserbrevet, 1. Timoteusbrev, 1. Petersbrev og Johannes' Åpenbaring

- gjør rede for form og innhold i utvalgte tekster fra Matteusevangeliet. Følgende tekster skal gjennomgås med et sideblikk på misjonstankens gradvise gjennombrudd: Matteus 3,13-17; 5,1-20; 8,1-34; 9,35-11,1; 13,1-52; 15,21-28; 16,13-28, 21,1-11; 24,1-22; 28,16-20
- gjøre kort rede for Det nye testamentets tidshistorie
- gjøre rede for hovedtrekkene og grunnleggende problemstillinger knyttet til Bibelens tekst- og kanonhistorie
- gjøre rede for hovedtrekkene ved Bibelens virkningshistorie i Vestens samfunns- og kulturhistorie
- gjøre rede for hovedtrekkene i Bibelens historie i Danmark/Norge med særlig vekt på oversettelsesproblematikk og bibelsyn
- drøfte spørsmål knyttet til Bibelen som én stor og helhetlig fortelling

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- presentere grunnleggende kunnskap om Bibelens tekstsjangre og skriftgrupper, samt de ulike bøkens tilblivelse, innhold og betydning
- anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forskning på innledningsstoff til Bibelen og treffe begrunnede valg
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff i relevante oppslagsverk, evangeliessynopse og kommentarlitteratur, og fremstille dette slik at det belyser en tekst eller en bibelteologisk problemstilling
- planlegge og gjennomføre undervisning i og om Bibelen i ulike kirkelige og undervisningsmessige sammenhenger

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i Bibelens tekstsjangre og skriftgrupper, samt de ulike bibelbøkens tilblivelse, oppbygning og innhold. I arbeidet med Det gamle testamentet vil det bli særlig lagt vekt på 1, 2 og 5 Mosebok, 1. og 2. Kongebok, Jesaja, Salmenes bok og Jobs bok. Videre gis det en grunnleggende innføring i Israels historie fra tidlig kongetid til eksilet og ulike problemstillinger knyttet til denne historieperioden drøftes. I arbeidet med Det nye testamentets skriftsamling legges det særlig vekt på Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Romerbrevet, 1. Korinterbrev, Efeserbrevet, 1. Petersbrev og Johannes' Åpenbaring. Det nye testamentets tidshistorie belyses. Det gis også en innføring i form og innhold i utvalgte tekster fra Matteusevangeliet med et sideblikk på misjonstankens gradvise gjennombrudd. Det gis også en innføring i GTs og NTs tekst- og kanonhistorie og senere virkningshistorie hvor særlig oversettelsesproblematikk og bibelsyn vil drøftes.

Organisering og arbeidsmåter:

Undervisningen består av totalt 48 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform tilbyr høgskolen

fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Det gamle testamente:

Enten:

Hagelia Hallvard (2017): *Hvordan lese Det gamle testamentet: Innføring i Det gamle testamentets historie og litteratur*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, ss. 15-91, 101-188, 241-269

Longmann III, Tremper and Dillard, Raymond B. (2006): *An Introduction to the Old Testament*. 2th edition. Grand Rapids: Zondervan, ss. 37-80, 102-119, 167-189, 224-264, 301-320

Eller:

Hill, Andrew E. and John H. Walton (2009): *A Survey of the Old Testament*. 3rd edition. Grand Rapids: Zondervan, ss. 21-123, 162-214, 278-306, 356-371, 374-452, 480-531

Kofoed, Jens Bruun (2016): *Konge, præst og gartner: Menneske i Guds verden*. Fredericia: Kolon, ss. 14-21; 95-125; 148-173.

Det nye testamente:

Enten:

Hvalvik, Reidar og Stordalen, Terje (1999): *Den store fortellingen*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, ss. 17-64 og 176-382.

eller:

Kjær, Torben (2015): *Introduktion til Det Nye Testamente*. Fredericia: Kolon, s.7-245.

Og enten:

Kvalbein, Hans (1998): *Fortolkning til Matteusevangeliet. Bind I og II*. Oslo: Luther forlag, ss. 102-108, 124-149, 212-233, 264-285, 11-33, 53-56, 63-79, 135-140, 198-207, 287-293.

eller:

Kjær, Torben (2014): *Matthæus-Evangeliet I*. Fredericia: Credo Forlag, ss. 77-81, 99-125, 207-229, 248-287, 343-378.

og

Kjær, Torben (2016): *Matthæus-Evangeliet II*. Fredericia: Credo Forlag, ss. 31-35, 41-55, 132-135, 190-205, 300-305.

RLE1002 Kirkehistorie og konfesjonskunnskap (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE1002
Emnenavn:	Kirkehistorie og konfesjonskunnskap
Emnenavn nynorsk:	Kyrkjehistorie og konfesjonskunnskap
Emnenavn engelsk:	Introduction to Church History and Christian Churches
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000 (Grunnivå)
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Professor Finn Aasebø Rønne
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot KRL102
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved kristendommens fremvekst og utvikling under Romerriket, med særlig vekt på utviklingen fra frikirke til statskirke og den teologiske tenkning
- gjøre rede for hovedtrekkene ved middelalderkirken med særlig vekt på den teologiske tenkingen, utviklingen av klosterbevegelsene og forholdet mellom stat og kirke
- gjøre rede for hovedtrekkene ved reformasjonen og utviklingen av de protestantiske kirkesamfunn
- gjøre rede for hovedtrekkene ved kirkens historie etter 1600 med særlig vekt på konfesjonalisering og kristendommens utbredelse i Amerika, Asia og Afrika
- gjøre rede for fremveksten av den økumeniske bevegelsen på 1900-tallet
- gjøre rede for norsk eller sitt eget lands kirkehistorie med særlig vekt på kristningsperioden, reformasjonstiden og nyere tid
- gjøre rede for historien, utbredelsen, organiseringen og det teologiske særpreget til de ortodokse kirker, den romersk-katolske kirke, de lutherske kirker, de reformerte kirker, den anglikanske kirke, baptismen, metodismen, adventistsamfunnet og den pinsekarismatiske bevegelsen

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henwise til informasjon og fagstoff om kristendommens historie og ulike kirkesamfunn og fremstille dette på en sakssvarende måte
- planlegge og gjennomføre undervisning om kristendommens historie og ulike kristne kirkesamfunn i ulike kirkelige og undervisningsmessige sammenhenger
- presentere ulike kirkesamfunns egenart og selvforståelse på en sakssvarende måte

Emnets innhold:

Emnet sikter på å gjøre rede for kristendommens utbredelse, den teologiske tenkningen og fremveksten av ulike kirkesamfunn, fra oldkirkens tid og til i dag. Emnet skal gi en oversikt over den kristne kirkes historie og misjonsutbredelse i lys av den sosiale, og kulturelle og politiske kontekst. Emnet er et innføringsstudium og vil således gi et oversiktsbilde over de ulike epokene i kristendommens historie, med særlig vekt på oldkirken, middelalderen, reformasjonen og tiden etter 1800. Emnet gir også en innføring i norsk kirkehistorie fra kristningsperioden og frem til i dag. Utenlandske studenter kan legge opp 250 sider i sitt eget lands kirkehistorie etter avtale med faglærer.

Organisering og arbeidsmåter:

Det tilbys 48 undervisningstimer i emnet fordelt på henholdsvis 24 timer i allmenn kirkehistorie, 12 timer i konfesjonskunnskap og 12 timer i norsk kirkehistorie. Undervisningen består hovedsakelig av forelesninger.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Haraldsø, Brynjar (1997): *Kirke og misjon gjennom 2000 år. Allmenn kirke- og misjonshistorie*. Oslo: Lunde forlag.

Sødal, Helje Kringlebotn (red.) (2002): *Det kristne Norge. Innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand, Høyskoleforlaget, ss. 9-96, 155-190, 199-229 og 255-297.

og enten:

Elstad, Hallgeir og Halse, Per (2002): *Illustrert norsk kristendomshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget, ss. 13-228 og 261-277.

eller:

Lausten, Martin Schwarz (1998): *Danmarks kirkehistorie*. København: Gyldendal forlag, ss.12-36 og 100-330.

eller:

250 sider om sitt eget lands kirkehistorie som godkjennes av faglærer.

RLE1003 Kristen tro, etikk og livstolkning (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE1003
Emnenavn:	Kristen tro, etikk og livstolkning
Emnenavn nynorsk:	Kristen tru, etikk og livstolking
Emnenavn engelsk:	Christian Belief, Ethics and Interpretation of Life
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000 (Grunnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	7 stp mot KRL103
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedpunktene i den kristne tro, med utgangspunkt i den evangelisk-lutherske kristendomsforståelsen
- forklare sammenhengen mellom de forskjellige hovedpunktene i den kristne tro
- gjøre rede for noen av de viktigste tolkningene av de sentrale punktene i den kristne tro, slik dette kommer til uttrykk i andre konfesjoner enn den lutherske
- gjøre rede for hovedtrekkene i kristne etikken og kunne drøfte forholdet mellom allmenn etikk og kristen etikk
- gjøre rede for det etiske materiale i Bibelen og drøfte hvordan dette kan anvendes i etisk argumentasjon
- drøfte utvalgte emner fra områdeetikken

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- argumentere for egne dogmatiske og etiske oppfatninger og begrunne disse
- reflektere kritisk over egen forståelse av den kristne tro, fagets tematikk og utvikle sin kunnskap om kristen tro og livstolkning
- planlegge og gjennomføre undervisning om kristen tro og etikk i ulike kirkelige og undervisningsmessige sammenhenger

Emnets innhold:

Emnet består av temaområdene kristen troslære (dogmatikk) og kristen etikk og gir en første innføring i disse. Troslæren sikter på å gi en helhetsinnføring i den kristne tro, med utgangspunkt i den evangelisk-lutherske kristendomsforståelsen. Studentene skal tilegne seg kunnskap om kristen åpenbaringsforståelse, læren om Gud og frelsen, kirken og nådemidlene. Undervisningen sikter på å gi en innsikt i forskjellige teologiske forklaringer på disse ulike temaene, slik at studentene settes i stand til å reflektere hvordan troslæren kan tenkes sammen i et større og helhetlig system.

Videre gir emnet en innføring i kristen etikk. Studentene skal tilegne seg kunnskap om det bibelske grunnlaget for etikken og kunne drøfte forholdet mellom kristen etikk og annen etikk. Det gis en innføring i det etiske materialet i Bibelen, og studentene skal kunne drøfte hvordan Bibelen kan danne grunnlaget for en kristen livstolkning. Det gis også en innføring i enkelte emner fra områdeetikken, der en drøfter mulige konsekvenser av bibelmaterialet og det kristne menneskesyn for livet i familie og samfunn.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer, hvorav 28 undervisningstimer i troslære og 20 timer i kristen etikk.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Troslære:

Enten:

Brunvoll, Arve (1972 eller senere utgaver): *Den norske kirkes bekjennesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 150 sider.

eller:

Grane, Leif (1976): *Den danske folkekirkes bekendelsesskrifter*. København: Det Danske Bibelselskab.

Og enten:

Teigen, Arne Helge (2008): *Innføring i kristen tro*. Oslo: FMH-forlaget, 300 sider.

eller:

Skarsaune, Oskar (1997): *Troens ord. De tre oldkirkelige bekjennelsene*. Oslo: Luther, ss. 36-134.

Valen-Sendstad, Aksel (1990): *Kristen tros lære*. Fredericia: Lohse.

Etikk:

Heiene, Gunnar og Thorbjørnsen, Svein Olaf (2011): *Kristen etikk – en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 13-232.

Stott, John (2006): *Issues Facing Christians Today*. 4th ed. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, ss. 23-70, 442-499.

RLE1007 Bibelfag (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE1007
Emnenavn:	Bibelfag
Emnenavn nynorsk:	Bibelfag
Emnenavn engelsk:	Biblical Studies
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000 (Grunnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Harald Aarbakke
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1001
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp mot KRL101-102 5 stp mot KRL101-103
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for grunnleggende prinsipper i historisk-kritiske, litterære og kanoniske tilnærminger til bibeltekster
- gjør rede for utvalgte gammeltestamentlige temaer som skapelse, utvelgelse, pakt, dom og gjenopprettelse, Sion, teodicé ut fra 1. Mosebok, Hosea og Klagesangene. gjøre rede for misjonstankens basis og gjennombrudd i Apostlenes Gjerninger
- gjøre rede for utvalgte paulinske temaer som apostolat, evangelium, forholdet mellom jøder og hedninger, rettferdiggjørelse ved tro, loven og det kristne livet i Galaterbrevet, i lys av Paulus' misjonsvirksomhet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende et grunnleggende metodeskjema for tolkning av bibeltekster
- tolke et utvalg av tekster i oversettelse fra 1. Mosebok, Hosea og Klagesangene, Apostlenes Gjerninger og Galaterbrevet.
- reflektere over utvalgte gammeltestamentlige temaer som skapelse, utvelgelse, pakt og Sion som basis for Det nye testamentets misjonstanke
- finne, vurdere og henviser til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en tekst eller en problemstilling

- planlegge og gjennomføre undervisning om og i Bibelen i ulike kirkelige og undervisningsmessige sammenhenger

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i eksegetisk metode. Utvalgte tekster fra 1 Mosebok (1,1-3,24; 9,1-19; 11,27-13,2; 17,1-27; 22,1-19), Hosea (1,1-3,5; 4,1-19; 6,1-11; 8,1-14; 11,1-11; 13,4-14,10), Klagesangene (1,1-5,22), samt Apostlenes gjerninger (13,1-21,16) og Galaterbrevet (1,1- 6,18) skal i helhet tolkes ut fra sine historiske kontekster, med særlig vekt på å belyse tekstenes litterære og teologiske særpreg. Med utgangspunkt i 1 Mosebok, Hosea og Klagesangene gis det også en grunnleggende innføring i sentrale GT-teologiske temaer som skapelse og utvelgelse, pakt, dom og gjenopprettelse, Sion og teodice. I den forbindelse gis det også en innføring i hvordan disse temaer danner grunnlag for NTs misjonstanke. Med utgangspunkt i Apostlenes Gjerninger legges det vekt på misjonstankens basis og gjennombrudd i den første kirke. Med utgangspunkt i Galaterbrevet gis det en grunnleggende innføring i noen sentrale Paulinske temaer som apostolat, evangelium, forholdet mellom jøder og hedninger, rettferdiggjørelse ved tro, loven og det kristne livet i lys av Paulus' misjonsvirksomhet.

Organisering og arbeidsmåter:

Undervisningen består av til sammen 48 undervisningstimer. Det tilbys 24 undervisningstimer i Det gamle testamente og 24 timer i Det nye testamente. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Det gamle testamente:

*Dearman, J. Andrew (2002): *Jeremiah/Lamentations* (The NIV Application Commentary). Grand Rapids: Zondervan, ss. 425-477.

*Kartveit, Magnar (red). (2003): *Det gamle testamente. Analyse av tekstar i utval.* 3. utg. Oslo: Det Norske Samlaget, ss. 17-22; 73-81; 88-114.

*Köstenberger, Andreas J. and O'Brien, Peter T. (2001): *Salvation to the Ends of the Earth. A Biblical Theology of Mission* (New Studies in Biblical Theology 11). Downers Grove, Illinois: IVP, ss. 25-53.

*Garrett, Duane and House, Paul R. (2004): *Song of Songs/Lamentations* (Word Biblical Commentary 23B). Nashville: Thomas Nelson, ss. 316-329.

og enten:

Smith, Gary V. (2001): *Hosea, Amos, Micah* (The NIV Application Commentary). Grand Rapids: Zondervan, ss. 21-39, 43-98, 130-145, 159-168, 183-201.

eller:

Dearman, J. Andrew. (2010). *The Book of Hosea* (New International Commentary of the Old Testament). Grand Rapids: Eerdmans, ss 77-169, 188-200, 216-235, 274-294.

og enten:

Waltke, Bruce (2001): *Genesis – A Commentary*. Grand Rapids: Zondervan, ss. 17-21; 38-96; 143-151; 199-217; 257-265; 301-309.

eller:

Arnold, Bill T. (2009). *Genesis* (The New Cambridge Bible Commentary). Cambridge: Cambridge University Press, ss. 1-19, 29-52, 54-75, 108-113, 126-138, 167-174, 200-210.

Det nye testamente:

Hvalvik, Reidar (1992 eller senere utg): *Fra Jerusalem til jordens ender. Hovedtrekk i Apostlenes Gjerninger*. Oslo: Credo Forlag, ss. 31-132.

og enten:

Kjær, Torben. *Galaterbrevet. En Indledning og fortolkning*. Credokommentaren 29. Fredericia: Kolon, 2021.

eller:

Oakes, Peter. *Galatians*. Paideia Commentaries on the New Testament. Grand Rapids: Baker Academic, 2015, ss 1-195.

og enten:

Fougner, Even (1990): *Fortolkning til Apostlenes Gjerninger*. Oslo: Nye Luther Forlag, ss. 209-299.

eller:

Parsons, Mikeal C. *Acts*. Paideia Commentaries on The New Testament. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2008, ss. 181-300.

EX1001 Examen philosophicum (10 stp/ECTS)

Emnekode:	EX1001
Emnenavn:	Examen philosophicum
Emnenavn nynorsk:	Examen philosophicum
Emnenavn engelsk:	Examen Philosophicum
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, Aarhus, København
Emneansvarlig:	Professor Carsten E. Petersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp mot RLE1005 10 stp mot EX100
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for Vestens filosofi- og vitenskapshistorie og hvordan sentrale tenkere har forstått synet på mennesket, virkeligheten, og menneskets plass i samfunnet
- gjøre rede for hvordan forholdet mellom filosofi og kristen tro er forstått av enkelte sentrale filosofer
- gjøre rede for hvordan forholdet mellom menneske og samfunnsfellesskap er forstått av sentraler tenkere i filosofihistorien
- gjøre rede for hvordan sentrale tenkere i filosofihistorien har forstått grunnlaget for etisk erkjennelse
- gjøre rede for sentrale normative etiske teorier og hvordan disse begrunnes
- forklare hvordan etiske teorier og argumentasjon kan anvendes i forhold til forsknings- og yrkesetiske problemstillinger

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- begrunne egne tolkninger og reflektere kritisk over problemstillinger fra filosofi- og vitenskapshistorie
- drøfte hvordan forskjellige metaetiske teorier blir avgjørende for forskjellige etiske løsninger, valg og begrunnelse
- anvende forskningsetiske problemstillinger i sitt videre studium
- reflektere selvstendig over grunnleggende filosofiske problemstillinger

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i filosofi- og vitenskapshistorien og allmenn etikk. Det vektlegges at studentene skal tilegne seg innsikt og forstå sammenhengen mellom erkjennelsesteori, virkelighetsteori og filosofisk helhetsanskuelse hos sentrale filosofer fra antikken frem til i dag.

Det gis også en innføring i grunnleggende etiske teorier og hvordan disse er begrunnet hos sentrale filosofer. Gjennom studiet av ulike etiske teorier skal studentene få øvelse i å se sammenhengene mellom etisk grunnlagsteori, problemløsning og begrunnelse. Som et forberedende studium vil emnet gi en innføring i forskningsetiske problemstillinger og vitenskapsetikk. Du kan i etikken velge mellom å lese etiske primærtekster eller oversiktslitteratur.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 48 undervisningstimer. Det gis 24 undervisningstimer i filosofi- og vitenskapshistorie og 24 undervisningstimer i etikk.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, prosessorientert vurderingsform med oppgave eller en skoleeksamen. Det er ulike arbeidskrav knyttet til de to alternative vurderingsformene.

A. Prosessorientert vurderingsform

Arbeidskrav

For å kunne ta prosessorientert vurderingsform må følgende to (2) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- 2) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

B. Skoleeksamen som vurderingsform

(NB! Studenter som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til skoleeksamen.)

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Filosofihistorie:

Enten:

Tollefsen, T., Syse, H. & Nicolaisen, R. (2001). *Tenkere og ideer: Filosofiens historie fra antikken og til vår egen tid*. Gyldendal Norsk Forlag.

eller:

Svare, H. (1997). *I Sokrates' fotspor: Filosofi- og vitenskapshistorie*. Pax Forlag

Etikk:

Enten:

Svare, H. (red). (1998). *Filosofiske tekster i utvalg*. Pax Forlag; ss. 21-147; 182-200; 218-50; 256-57; 271-87; 293-341; 354-478; 485-524; 538-56.

Nyeng, F. (1999). *Etiske teorier: En systematisk fremstilling av syv etiske teoriretninger*. Fagbokforlaget; ss. 1-186.

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2018, 4. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/>
<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/>

eller:

Aristoteles (1993). Den nichomachæiske Etik. I: T. E. Pedersen (Red.), *Aristoteles om mennesket* (s. 48-88). Pantheon forlag.

Bretherton, L. (2010). Alasdair MacIntyre's Diagnosis of the Contemporary Context. I *Hospitality as Holiness: Christian Witness Amid Moral Diversity* (s. 9-33). Ashgate.

Luther, M. (1964). Om lydighet mod den verdslige øvrighed. I *Luthers Skrifter i Udvalg IV* (s. 158-210). Aros forlag.

Hume, D. (2010). *En undersøgelse av moralens prinsipper*. Anis forlag; ss. 115-138 og 200-204.

Kant, I. (1999). *Gundlæggelse av sædernes metafysik*. Reitzel forlag; ss. 39-103.

Kierkegaard, S. (2004). *Kjerlighedens Gjerninger*. GADS forlag; ss. 25-101 og 312-326.

Løgstrup, K.E. (1996). *Etiske begreber og problemer*. Gyldendal; ss. 15-35.

- Mill, J. S. (1871/1995): *Utilitarisme*. København. Det Lille Forlag, sidetall fastsettes av faglærer.
- Nietzsche, F. (1999). *Moralens oprindelse*. Det lille Forlag; ss. 25-57
- Rawls, John (1999): *A theory of Justice Revised edition*. Harvard University Press, s 52-101. (Teksten finnes i dansk oversettelse: Rawls, J. (2005): *En teori om retfærdighed*. Frederiksberg: Samlerens Bogklub, ss. 81-130.)
- Yates, M. (2007). Rawls and Habermas on religion in the public sphere. I *Philosophy & Social Criticism*, 33(7), 880-891. <https://doi.org/10.1177/0191453707081685>
- Yoder, J. H. (1994). *The Politics of Jesus*. Grand Rapids: Eerdmans, ss. 1-20.
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2018, 4. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/>

EX1003 Examen facultatum (10 stp/ECTS)

Emnekode:	EX1003
Emnenavn:	Examen facultatum
Emnenavn nynorsk:	Examen facultatum
Emnenavn engelsk:	Examen Facultatum
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Jakob Olsen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Studiepoengreduksjon:	10 stp mot EX1002 10 stp mot EX110
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemiddelliste ved eksamen	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2014

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved den vitenskapsteoretiske utvikling frem mot moderne tid
- gjøre rede for ulike sannhetsteorier, slik som korrespondanseteorien, koherensteorien og pragmatisk sannhetsteori
- gjøre rede for ulike vitenskapelige metoder og begreper, slik som induksjon, deduksjon, verifikasjon, falsifikasjon og paradigme
- gjøre rede for sentrale logiske emner, slik som tolkningslære, definisjonslære og argumentasjonslære
- gjøre rede for forskjellige forståelser av begrepene religion og religionsfilosofi
- gjøre rede for sentrale temaer innen religionsfilosofien, de klassiske gudsbevisene, teodiceproblemet, forholdet skapelse og tid, sekulariseringsproblematikken, forholdet naturvitenskap og religion, klassiske og nyere former for religionskritikk.
- redegjøre for den religionsfilosofiske problematikk som er knyttet til menneskesynet, religionen og erfaringen
- redegjøre for språkteoretisk problematikk i møte med religionen, og for de religionsfilosofiske utfordringer og løsninger i møte med multireligiøsitet.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- utvikle evnen til selvstendig og kritisk tenkning
- drøfte relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger

Emnets innhold:

Emnet består av deltemaene vitenskapsteori og religionsfilosofi. Vitenskapsteorien skal gi studenten en innføring i vitenskapsfilosofiske problemstillinger. Studenten skal tilegne seg kunnskap om ulike sannhetsforståelser og ulike metoder for vitenskapelig arbeid. Sentrale emner innenfor logikken, slik som tolknings- og definisjonslære, utsagnsanalyse og argumentasjonslære, vil presenteres. Det gis videre en innføring i vitenskapshistorien

Emnets andre del gir en innføring i sentrale temaer fra religionsfilosofien. Studiet legger vekt på temaer som fanger inn forholdet mellom klassisk teisme og filosofi. Videre belyses religionens forhold til sekularisering, naturvitenskap og religionskritikk. Studiet sikter også på å formidle grunnleggende forståelse av problematikken språk og religion.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer. Det gis 24 undervisningstimer i vitenskapsteori og 24 undervisningstimer i religionsfilosofi. Undervisningstimene består hovedsakelig av forelesninger.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av kausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Vitenskapsteori:

Hauge, Lars Steinar og Bjørn Holgernes (2005): *Vitenskap og språk. En innføring i vitenskapsfilosofi og logikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, ss. 11 – 189.

McGrath, Alister E. (2010): *Science & Religion. A New Introduction*. 2. ed. Singapore: Willey-Blackwell, ss. 9 – 190, 193 – 206, 213 – 220.

Religionsfilosofi:

Enten:

Peterson, Michael, William Hasker, Bruce Reichenbach, and David Basinger (2009): *Reason and Religious Belief. An Introduction to the Philosophy of Religion*. 4. ed. Oxford University Press.

Christensen, Kurt (2008): «Den nye religionskritik – præsenteret og kritisk belyst», *Budskap 2008. Årsskrift for Fjellhaug Misjonshøgskole*. Oslo: FMH-Forlaget, ss 11 – 23.
eller:

Descartes, René (1991): *Meditationer*. København: Munksgaard forlag, ss. 133-159.

Evans, C. Stephen og R. Zachary Manis (2009): *Philosophy of Religion. Thinking about Faith*. Downers Grove, IL: IVP, s.17-137 og 156-216.

Flew, Antony (1992): "The Presumption of Atheism", *Contemporary Perspectives on Religious Epistemology*. Oxford: Oxford University Press, ss.19-32.

Kant, Immanuel (2003): *Kritik af den rene fornuft*. Frederiksberg: Det lille forlag, ss. 409-440.

Kierkegaard, Søren (1997): *Philosophiske Smuler*. København: Gads Forlag, ss. 211-306.

Løgstrup, Knud E. (1995): *Skabelse og tilintetgørelse*. København: Gyldendal forlag, ss. 245-263

Plantinga, Alvin (1992): "Is Belief in God Properly Basic?", *Contemporary Perspectives on Religious Epistemology*. Oxford: Oxford University Press, ss. 133-141.

TM1002 Innføring i nytestamentlig gresk (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM1002
Emnenavn:	Innføring i nytestamentlig gresk
Emnenavn nynorsk:	Innføring i nytestamentleg gresk
Emnenavn engelsk:	Introduction to New Testament Greek
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000 (Grunnivå)
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Førstelektor Knut Kåre Kirkholm
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkelttemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp mot GRE151 10 stp mot GRE200 10 stp mot TM1001
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2017

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for grunnleggende gresk formlære og syntaks.
- et basisordforråd tilsvarende ord i Johannes 1:1-34 og 2:13-5:30 som forekommer mer enn 15 ganger i NT.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og oversette nytestamentlige tekster med enklere vanskelighetsgrad (Johannesevangeliet).
- bruke Logos Bible Software Original Languages til å formbestemme greske ord og utføre enkle oppslag i greske ordbøker.

Emnets innhold:

Innføring i nytestamentlig gresk er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet med å studere greske er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå Det nye testamentet på grunnspråket. Emnet gir derfor studentene en innføring i

de grunnleggende elementene i nytestamentlig gresk grammatikk og et første møte med nytestamentlig tekst. Det undervises i formlære og grunnleggende forståelse for Det nye testamentes greske språk og øvelse i analyse og oversettelse. Det undervises både i formlære og syntaks, og det innøves et grunnleggende ordforråd basert på tekstene det er lagt opp til i pensum.

Tekstene fra Johannesevangeliet er valgt ut fra to hensyn. For det første at de har enklere vanskelighetsgrad og for det andre at tekstene siden inngår i tekstpensum i andre emner.

Videre vil det bli gitt en enkel innføring i bruken av Logos Bible Software – Original Languages (eller andre Logos pakker som inkluderer språkverktøyene i Original Languages) som verktøy for nytestamentlig tekstarbeid.

Tekster

Joh. 1,1-34 (2,5 s)
2,13-5,30 (10 s)

Til sammen 12,5 sider fra Nestle-Aland *Novum Testamentum Graece*

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 50 undervisningstimer. I disse vektlegges innøving av grammatikk og hjelp til tekstarbeidet.

Hovedmålet er å få en innføring i grunnleggende grammatikk – formlære og syntaks. Samtidig trekker man tidlig inn tekster, slik at man kan anvende den innlærte grammatikken tidligst mulig. Det blir forelest over formlære, men det legges vekt på at stoffet skal innøves. Selv om mye av denne innøvelsen vil skje individuelt eller i grupper av studentkollokvier, settes det av tid til spørsmål og samtale.

Det vil også bli avholdt et kurs i bruk av Logos Bible Software.

Studiekrav

For å få avsluttende vurdering må studenten:

- bestå seks av de første sju ukeprøvene, og to av de tre siste ukeprøvene i løpet av semesteret – totalt åtte av ti ukeprøver. Ukeprøvene er knyttet til læringsmålene for den enkelte uke og omfatter både gloser og grammatikk. De vurderes med godkjent/ikke godkjent.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Oppnåelse av studiekrav som vurderingsform:

Emnet vurderes med avsluttende godkjenning av oppfylte studiekraav. Emnet vurderes til «bestått» / «ikke bestått».

Hvis studenten ikke består en avsluttende godkjenning av studiekraav, kan han/hun i stedet ta klausureksamen som vurderingsform.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En tretimers skoleeksamen som vurderes til «bestått» / «ikke bestått».

Pensumlitteratur:

Tekstutgaver:

Nestle-Aland (1993): *Novum Testamentum Graece*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 27. utgave (eller senere).

Grammatikk:

Leivestad, R. (1996): *Nytestamentlig gresk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget. Ny utgave ved B.H. Sandvei, 1996, eller senere.

Sandvei, B. H. (1998): *Øvingshefte for begynnere i koinégresk* (6. utg). Oslo: MF's Litteraturtjeneste.

Logos Bible Software:

Bibel- og språk programmet Logos Bible software – Original Languages (eller andre Logos-pakker som inkluderer språkverktøyene i Logos Original Languages)

Andre hjelpemidler:

Sandvei, B.H. (2004): *Gloseguide til det greske nytestamente* (4. utg). Oslo: MF's Litteraturtjeneste.

Sandvei, B. H. (2006): *Greske tekster: hjelpebok til studiet av NT-tekster*. Oslo: Litteraturtjenesten MF.

TM1003 Nytestamentlige greske tekster (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM1003
Emnenavn:	Nytestamentlige greske tekster
Emnenavn nynorsk:	Nytestamentlege greske tekstar
Emnenavn engelsk:	New Testament Greek Texts
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000 (Grunnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førstelektor Knut Kåre Kirkholm
Obligatoriske forkunnskaper:	Bestått TM1002 eller tilsvarende
Anbefalte forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp mot GRE151 10 stp mot GRE200 10 stp mot TM1001
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste E
Gjelder fra:	1. august 2017

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten:

- gjøre rede for alle greske ord som forekommer mer enn 15 ganger i NT
- ha god kjennskap til gresk formlære og syntaks

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og oversette utvalgte nytestamentlige tekster fra grunnspråket og analysere disse syntaktisk
- finne, vurdere og henvise til greske ordbøker, syntaktiske analyser og grammatikker i arbeidet med gresk nytestamentlig tekst, blant annet ved bruk av Logos Bible Software – Original Languages

Emnets innhold:

Innføring i nytestamentlig gresk er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet med å studere gresk er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå Det nye testamentet på grunnspråket. Emnet arbeider videre med nytestamentlig gresk grammatikk og med opparbeidelsen av et sentralt ordforråd.

Dette arbeidet skjer gjennom lesning av tekster fra forskjellige typer nytestamentlige litteraturtyper og med ulik vanskelighetsgrad.

Arbeidet med Logos Bible Software vil bli videreført og studentene vil øve på å bruke programmet til arbeidet med å analysere tekster syntaktisk.

Siden nytestamentlig gresk er et redskapsfag for det videre arbeidet med Det nye testamente, vil en stor andel av tekstutvalget være identisk med tekstene som inngår i andre eksegetiske emner, særlig TM2003.

Tekster:

Mark.	1,1-2,17	(6 s)
	4	(3,5 s)
	5,21-43	(2 s)
	6,30-52	(2,5 s)
	8,27-9,8	(2 s)
	14,12-25	(1 s)
	15,1-16,8	(5 s)
		= 22 sider
Luk	1,1-4	(0,3 s)
	2,1-20	(1,7 s)
	6,12-49	(3,5 s)
		= 5,5 sider
Joh.	10,1-21	(1,5 s)
	13-17	(13 s)
	20,1-21,25	(5,5 s)
		= 20 sider
Rom.	1,1-19	(1,5 s)
	Rom 3:9-9,13	(11,5 s)
	10,1-13	(1,5 s)
	11,25-32	(0,5 s)
	12,1-8	(0,8 s)
	13,1-14	(1,2 s)
	15,1-6	(0,5 s)
		= 17,5 sider
1 Kor	13,1-13	(1 s)
		= 1 side

Til sammen: 66 sider fra Nestle-Aland *Novum Testamentum Graece*

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 48 undervisningstimer. I disse vektlegges undervisning i grammatikk og hjelp til tekstarbeidet. Men det vil også være en jevnlig repetisjon av formlæren.

Vekten ligger på arbeid med tekster fra det greske NT. Et representativt utvalg av tekster fra pensum gjennomgås i forelesningsform, med særlig vekt på analyse og syntaks. Det settes dessuten av tid til spørsmål og samtale omkring andre tekster fra pensum som studentene, enkeltvis eller i grupper av studentkollokvier, gjennomgår. En fortsetter videre arbeidet med å bygge seg opp et godt ordforråd, blant annet gjennom mindre tester.

Vurdering og eksamen:

En firetimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Tekstutgaver:

Nestle-Aland (1993): *Novum Testamentum Graece*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 27. utgave (eller senere).

Grammatikk:

Leivestad, R. (1996): *Nytestamentlig gresk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget. Ny utgave ved B.H. Sandvei, 1996, eller senere.

Sandvei, B. H. (1998): *Øvingshefte for begynnere i koinégresk* (6. utg). Oslo: MF's Litteraturtjeneste.

Logos Bible Software:

Bibel- og språk programmet Logos Bible software – Original Languages (eller andre Logos-pakker som inkluderer språkverktøyene i Logos Original Languages)

Anbefalte ordbøker:

Danker, F. W. (2000): *Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, 3rd. ed., Chicago: University of Chicago Press. (Kan kjøpes som tillegg til Logos Bible software - Original Languages)

Liddell, H. G., Scott, R., Jones, H. S., & McKenzie, R. (1996): *A Greek-English lexicon*. Oxford: Clarendon Press (evt. inkludert i Logos Bible software - Original Languages).

Louw, Johannes P., og Eugene A. Nida. (1988): *Greek-English Lexicon of the New Testament: Based on Semantic Domains*. New York: United Bible Societies, 1988 eller senere (evt. inkludert i Logos Bible software - Original Languages)

Andre hjelpemidler:

Sandvei, B.H. (2004): *Gloseguide til det greske nytestamente* (4. utg). Oslo: MF's Litteraturtjeneste.

Sandvei, B. H. (2006): *Greske tekster: hjelpebok til studiet av NT-tekster*. Oslo:
Litteraturtjenesten MF.

Zerwick, M. / Grosvenor, M. (1981): *A Grammatical Analysis of the Greek New Testament*,
Roma: Bible Institute Press, 1981 eller senere.

10. 2 Emner på fordypningsnivå (2000-nivå)

TM2001 GT og misjon (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2001
Emnenavn:	GT og misjon
Emnenavn nynorsk:	GT og misjon
Emnenavn engelsk:	Mission Theology of the Old Testament
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Professor Jens Bruun Kofoed
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1001 og RLE1007
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for form og innhold i utvalgte gammeltestamentlige tekster og vise hvordan disse kan bidra til tilretteleggingen av det kristne misjonsbudskapet
- gjøre rede for GT-teologiske temaer som skapelse, menneskesyn, utvelgelse, pakt utfrielse, velsignelse, Sion og folkeslagene, og forklare hvordan disse kan bidra til forståelsen av det kristne misjonsoppdraget
- gjøre rede for aktuelle eksegetiske og GT-teologiske problemstillinger knyttet til begrepene monoteisme i forbindelse med GTs tale om Gud, og begrepene partikularisme, nasjonalisme og universalisme i forbindelse med GTs tale om Israels identitet og rolle
- gjøre rede for hermeneutiske prinsipper og eksegetiske metoder som er relevante for en kritisk anvendelse av GT i arbeidet med å tilrettelegge det kristne misjonsoppdraget

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- demonstrere ferdigheter i teologiske eksegese i arbeidet med utvalgte tekster ut fra oversettelse

- demonstrere god forståelse for enhet og mangfold i og mellom utvalgte GT-teologiske temaer som skapelse, menneskesyn, utvelgelse, pakt, utfrielse, velsignelse, Sion og forholdet mellom Israelsfolket og folkeslagene
- identifisere og vurdere hermeneutiske prinsipper og eksegetiske metoder som er aktuelle i arbeidet med å anvende GT i tilretteleggingen av det kristne misjonsoppdraget
- relatere fortolkningen av gammeltestamentlige tekster og teologiske temaer til aktuell samfunnsdebatt og moderne problemstillinger

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i GT-teologiske temaer som skapelse, menneskesyn, utvelgelse, pakt, utfrielse, Sion, velsignelse, lovprisning og forholdet mellom Israel og folkeslagene. Studenten vil arbeide eksegetisk med utvalgte tekster i oversettelse. Perspektivet som anlegges og tilnærmingene som anføres er imidlertid styrt av at emnet har et misjonsteologisk siktemål. Det gis en kritisk innføring i hvordan GT kan bidra til tilretteleggingen av det kristne misjonsbudskapet. Målet er å tydeliggjøre det potensial og de utfordringer som GT gir misjonsteologien. I denne sammenhengen vil problemstillinger som monotisme, partikularisme, nasjonalisme og universalisme drøftes i lys av sentrale bibeltekster og pensumlitteratur. Ulike tverrfaglige aspekter vil bli belyst gjennom at ulike hermeneutiske og metodiske tilnærminger presenteres og drøftes.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer og vil bestå av 30 timer forelesninger og 10 timer lærerstyrt seminarer. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Fronter og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3), hverken for undervisning eller i lærerstyrt seminarer. Dette gjelder både forelesninger og lærerstyrt seminarer.

2. Levere inn utkast til oppgave på Fronter innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Bibeltekster: 1 Mos 1-2; 9,1-17; 12,1-4; 2 Mos 15,1-21; 19,1-6; Sal 8; 47; 67; 72; 87; 97; Jes 19,16-24; 42,1-9; 45,1-20; 66,18-24

Bauckham, Richard (2016): "Mission as Hermeneutic for Scriptural Interpretation," in Michael W. Goheen (ed.), *Reading the Bible Missionally* (Grand Rapids: Eerdmans) 28-44.

Beale, G. K. and Mitchell Kim. (2014): *God Dwells Among Us. Expanding Eden to the Ends of the Earth*. Downers Grove, IL: IVP, ss. 13-156.

Bosma, Carl J. (2016): "A Missional Reading of Psalms 67 and 96," in Michael W. Goheen (ed.), *Reading the Bible Missionally* (Grand Rapids: Eerdmans) 151-171.

Broyles, Craig C. (1999): *Psalms* (New International Biblical Commentary). Peabody, Massachusetts: Hendrickson Publisher. Side 71-73; 213-216; 277-280; 295-298; 378-380.

Carroll R., M. Daniel. "Ethics and Old Testament Interpretation," in Craig G. Bartholomew & David J.H. Beldman (eds.), *Hearing the Old Testament: Listening for God's Address* (Grand Rapids: Eerdmans, 2012) 204-227.

Enns, Peter (2000): *Exodus* (The NIV Application Commentary). Grand Rapids, Michigan: Zondervan. Side 293-317; 384-408.

Glanville, Mark (2016): "A Missional Reading of Deuteronomy," in Michael W. Goheen (ed.), *Reading the Bible Missionally* (Grand Rapids: Eerdmans) 124-150.

Goheen, Michael W. (2016): "A History and Introduction to a Missional Reading of the Bible," in Michael W. Goheen (ed.), *Reading the Bible Missionally* (Grand Rapids: Eerdmans) 3-27.

Grisanti, Michael A. (1998): "Israel's Mission to the Nations in Isaiah 40-55: An Update," in

Master's Seminary Journal 9/1. Side 39-61.

<http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=73fad6a9-feda-49c8-9dfb-2f45446097fb%40sessionmgr115&vid=44&hid=125>

Heiser, Michael S. (2008): "Monotheism, Polytheism, Monolatry, or Henotheism? Toward an Assessment of Divine Plurality in the Hebrew Bible," in *Bulletin for Biblical Research* 18/1, ss. 1-30.

<http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=73fad6a9-feda-49c8-9dfb-2f45446097fb%40sessionmgr115&vid=36&hid=125>

Kirkholm, Knut Kåre. (2018): "Missional hermeneutic," in *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 4, ss. 38-45. (8 sider).

<https://journals.mf.no/ntm/article/view/4429/3744>.

Machinist, Peter. (1991): "The Question of Distinctiveness in Ancient Israel," in Frederick E. Greenspahn (ed.), *Essential Papers on Israel and the Ancient Near East* (New York: New York University Press) 420-442.

Moskala, Jiří. (2008): "The Mission of God's People in the Old Testament," Faculty Publications, Paper 9. Side 1-22.

<http://digitalcommons.andrews.edu/old-testament-pubs/9>.

Oswalt, John N. (2003): *Isaiah* (The NIV Application Commentary). Grand Rapids, Michigan: Zondervan, ss. 238-250; 466-475; 508-526; 691-703.

Reno, R. R. (2010): *Genesis*. Brazos Theological Commentary on the Bible. Grand Rapids: Brazos Press, ss. 29-76; 124-128; 137-143.

Schnittjer, Gary E. (2006): *The Torah Story. An Apprenticeship on the Pentateuch*. Grand Rapids, MI: Zondervan, ss. 339-363.

Wright, Christopher J. H. (2016): "Reading the Old Testament Missionally," in Michael W. Goheen (ed.), *Reading the Bible Missionally* (Grand Rapids: Eerdmans) 107-123.

TM2003 Johannesevangeliet og Romerbrevet (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2003
Emnenavn:	Johannesevangeliet og Romerbrevet
Emnenavn nynorsk:	Johannesevangeliet og Romarbrevet
Emnenavn engelsk:	John and Romans
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Ivar Vegge
Obligatoriske forkunnskaper:	TM1002 og TM1003.
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1001 og RLE1007
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	2 stp mot KRL212
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for tilblivelse, sjanger, litterær oppbygning og innhold til Johannesevangeliet og Romerbrevet
- eksegere følgende tekster fra Johannesevangeliet ut fra gresk tekst: Joh 1,1-34; 2,13-5,30; 13,1-17,26 og 20,1-21,25
- eksegere følgende tekster fra Romerbrevet ut fra gresk tekst: Rom 1,1-27; 2,1-16; 3,1-9; 3,19-31; 4,1-8; 5,1-21; 6,1-14; 7,1-8,11; 9,1-13; 11,25-32; 12,1-8; 13,1-10 og 15,1-6
- gjøre rede for det tekstkritiske apparatet til disse tekstene og for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av disse tekstene
- gjøre rede for tekstenes relasjon til den større kanoniske sammenheng og for teologiske hovedtemaer i Johannesevangeliet og Romerbrevet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, kritisk vurdere og korrekt henvise til faglig informasjon og argumentasjon i en selvstendig analyse av en tekst eller problemstilling til Johannesevangeliet og Romerbrevet

- detalj-eksegere utvalgte greske tekster i Johannesevangeliet og Romerbrevet på en metodisk, selvstendig og faglig måte med bruk av ulike vitenskapelige metoder, særlig språklige, historiske og litterære/retoriske
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis

Emnets innhold:

Emnet presenterer ulike vitenskapelige metoder med relevans for studiet av Johannesevangeliet og Romerbrevet. Den litterære og retoriske vektleggingen tilsier at en helhetlig lesing av Johannesevangeliet og Romerbrevet står sentralt i emnet. Tekstene studeres på grunnlag av gresk tekst og tolkes i lys av deres historiske kontekst. Det legges særlig vekt på tekstenes strukturelle, litterære og teologiske særpreg.

Følgende tekster fra Johannesevangeliet skal detaljseksegres: Joh 1,1-34; 2,13-5,30; 13,1-17,26 og 20,1-21,25. Det gis en innføring i sentrale teologiske temaer fra Johannesevangeliet som kristologi, tegnene, Talsmannen, presentisk og futurisk eskatologi og begrepsparene: liv – død, lys – mørke, sannhet – løgn.

Følgende tekster fra Romerbrevet skal detaljseksegres: Rom 1,1-27; 2,1-16; 3,1-9; 3,19-31; 4,1-8; 5,1-21; 6,1-14; 7,1-8,11; 9,1-13; 11,25-32; 12,1-8; 13,1-10 og 15,1-6. Det gis en innføring i sentrale teologiske temaer fra Romerbrevet som synden, loven, rettferdiggjørelse, dåpen og det nye liv, «jeg-et» i Rom 7, Ånden, Israels plass i frelseshistorien og formaninger.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer og vil hovedsakelig bestå av forelesninger og arbeid med oversettelse av bibeltekster. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).

2. Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).
3. Levere inn og få godkjent en oppgave over en oppgitt tekstkritisk case. Oppgaven skal være på 500-1000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Den skal inneholde en redegjørelse for den ytre bevitnelsen av de tekstkritiske alternativene og en vurdering av hvilken variant som mest sannsynlig gjengir den opprinnelige teksten.

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen. For å få adgang til å gå opp til eksamen, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Levere inn og få godkjent en oppgave over en oppgitt tekstkritisk case. Oppgaven skal være på 500-1000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Den skal inneholde en redegjørelse for den ytre bevitnelsen av de tekstkritiske alternativene og en vurdering av hvilken variant som mest sannsynlig gjengir den opprinnelige teksten.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Følgende tekster skal studeres ut fra gresk tekst:

Joh 1,1-34; 2,13-5,30; 13,1-17,26 og 20,1-21,25

Rom 1,1-27; 2,1-16; 3,1-9; 3,19-31; 4,1-8; 5,1-21; 6,1-14; 7,1-8,11; 9,1-13; 11,25-32; 12,1-8; 13,1-10 og 15,1-6

Johannesevangeliet:

Nestle-Aland (1993): *Novum Testamentum Graece*, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 27. utgave (73 s. x 2 =146 s.), eller senere utgaver.

*Carson, D. A. og Moo, Douglas J. og Morris, Leon (1992): *An Introduction to the New Testament*, Grand Rapids: Zondervan, ss. 135-176 (42 s.)

Köstenberger, Andreas J. (2013): *Encountering John. The Gospel in Historical, Literary, and Theological Perspective*. (2nd. Ed.) Grand Rapids: Baker, ss.51-206 (154 s.)

*Carson, D.A. (1991): *The Gospel According To John*. Leicester: Inter-Varsity, ss.111-139; 250-259; 510-521; 532-542 og 560-567 (70 s.)

Romerbrevet:

Nestle-Aland (1993): *Novum Testamentum Graece*, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 27. utgave (22 s. x 2 = 44 s.), eller senere utgaver.

*Carson, D. A. og Moo, Douglas J. og Morris, Leon (1992): *An Introduction to the New Testament*, Grand Rapids: Zondervan, s. 239-255 (16 s.)

Moo, Douglas (1996): *The Epistle to the Romans*. Grand Rapids: Eerdmans, s. 63-79; 218-255; 314-350 og 467-493 (115 s.)

Moo, Douglas (2002): *Encountering the Book of Romans: A Theological Survey*. Grand Rapids: Baker Academic.

TM2004 Nytestamentlig bibelteologi (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2004
Emnenavn:	Nytestamentlig bibelteologi
Emnenavn nynorsk:	Nytestamentleg bibelteologi
Emnenavn engelsk:	New Testament Theology
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Professor Sverre Bøe.
Obligatoriske forkunnskaper:	RLE1001
Anbefalte forkunnskaper:	TM1002, TM1003, RLE1007 (evt. annet NT emne med eksegesi)
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp mot TM2005
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale emner i nytestamentlig bibelteologi og i dets forskningshistorie, begrenset til synoptisk bibelteologi, paulinsk bibelteologi inkludert Pastoralbrevene, Hebreerbrevet og Johannes' Åpenbaring
- gjøre rede for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av den nytestamentlige bibelteologi
- gjøre rede for viktige trekk i urkirkens utvikling fra en jødisk disippelkrets til en kirke bestående av både jødekristerne og hedningkristerne

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- drøfte en gitt problemstilling knyttet til nytestamentlig bibelteologi
- anvende ulike innfallsvinkler og perspektiver på drøftingen av temaene på en metodisk og hermeneutisk reflektert måte
- fremstille og formidle fortolkninger av nytestamentlig bibelteologi klart og forståelig

Emnets innhold:

Emnet består av to større helhetsfremstillinger av nytestamentlig bibelteologi, henholdsvis til synoptisk og paulinsk bibelteologi, og dernest av kortere fremstillinger av hovedtemaer i Pastoralbrevene, Hebreerbrevet og Johannes' Åpenbaring. Emnet tilstreber en balanse mellom analyse og syntese, mellom sensitivitet for de enkelte bibeltekstene og en evne til å se sammenhenger, helhet og særpreg. Sentrale spørsmål som forståelsen av Jesus, av mennesket, av frelsen og etiske forhold går igjen i alle deler av emnet, samtidig som det gis rom for drøfting av særpreg i de ulike deler av tekstene som drøftes.

Emnet skal gi rom for en bred drøfting av ulike posisjoner i forskningen omkring nytestamentlig bibelteologi. Kontroversielle spørsmål i synoptisk bibelteologi som den historiske Jesus, forståelsen av Guds rike og Jesu selvbevissthet drøftes bredt. Tilsvarende vil det i paulinsk bibelteologi legges vekt på debatten omkring et nytt Paulus-perspektiv, på tro og frelse, på de troendes identitet og livsutfoldelse og på menighet og eskjatologi. Også Pastoralbrevene vil bli drøftet. Endelig tar emnet opp hovedtemaene i Hebreerbrevet og Johannes' Åpenbaring.

Undervisningen vil også i noen grad fokusere på den tidlige fremveksten av urkirken som bestående av både jødekristne og hedningkristne og for aposteltidens misjonstanke. Undervisningen baserer seg på bibeltekstene i oversettelse, men vil også trekke inn viktige ord og begreper fra den greske teksten.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 40 undervisningstimer. Disse fordeles med 14 timer hver på henholdsvis synoptisk og paulinsk bibelteologi og fire timer hver på henholdsvis Pastoralbrevene, Hebreerbrevet og Johannes' Åpenbaring. Undervisningen består hovedsakelig av forelesninger.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Kvalbein, Hans (2008): *Jesus. Hva ville han? Hvem var han? En innføring i de tre første evangelienes budskap*. Oslo: Luther (370 s.)

Sandnes, Karl Olav (1996): *I tidens fylde – en innføring i Paulus' teologi*. Oslo: Luther (317 s.)

Thielman, Frank (2005): *Theology of the New Testament*, Grand Rapids: Eerdmans, 408-437 og 585-650 (95 s.)

TM2005 Nytestamentlig samtidshistorie og teologihistorie (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2005
Emnenavn:	Nytestamentlig samtidshistorie og teologihistorie
Emnenavn nynorsk:	Nytestamentleg samtidshistorie og teologihistorie
Emnenavn engelsk:	New Testament History and History of Theology
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	
Obligatoriske forkunnskaper:	TM1002 og TM1003
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1001 og RLE1007
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp mot TM2004
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale emner i nytestamentlig samtidshistorie inkludert religiøse og sosiale hovedstrømninger i NTs samtid
- gjøre rede for sentrale emner i nytestamentlig teologihistorie og forskningshistorie, så som Guds rike, kristologi, soteriologi, antropologi, synden og loven, Ånden og livet, menigheten og Israel, eskjatologi og livet etter døden
- gjøre rede for problemfelt og hovedteorier i studiet av den nytestamentlige teologihistorie

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og korrekt henviser til faglig informasjon og argumentasjon i en selvstendig analyse av spørsmål knyttet til nytestamentlig samtids- og teologihistorie
- anvende ulike innfallsvinkler og perspektiver i en selvstendig drøfting av en gitt problemstilling knyttet til nytestamentlig samtids- og teologihistorie og fremstille og formidle fortolkninger av disse emner klart og forståelig

- argumentere kritisk for og imot alternative fremstillinger av nytestamentlig samtids- og teologihistorie på metodisk og hermeneutisk reflektert vis
- fremstille og formidle viten om politiske, religiøse, filosofiske, teologiske og sosiale forhold på Det nye testamentets tid

Emnets innhold:

Emnet består av en innføring i NT-samtidshistorie og NT-teologihistorie. Med NT-teologihistorie menes en historisk beskrivelse av teologiske ideer i Det nye testamentet og deres gjensidige forhold. Det gir en innføring i sentrale teologiske temaer i NT (så som Guds rike, kristologi, soteriologi, antropologi, synden og loven, Ånden og livet, menigheten og Israel, eskjatologi og livet etter døden), herunder særlig problemfelt og hovedteorier i en nytestamentlig teologihistorie. Bl.a. det teologihistoriske aspekt gjør det naturlig å behandle emnet på bakgrunn av en innføring i de historiske, politiske, religiøse, filosofiske, og sosiale forhold på NTs tid, som da utgjør det andre delemnet.

Det leses det meste av to større helhetsfremstillinger av henholdsvis nytestamentlig teologihistorie og nytestamentlig samtidshistorie, supplert med hensiktsmessige utdrag fra andre verker.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 40 undervisningstimer. Disse fordeles likt mellom nytestamentlig samtidshistorie og nytestamentlig teologihistorie. Undervisningen består hovedsakelig av forelesninger.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).
3. Levere inn og få godkjent en bokrapport for den av de to bøkene i pensum, hvis hovedområde studenten ikke skriver oppgave innenfor. Rapporten skal være på 1200 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Den skal inneholde en redegjørelse for bokens karakter, oppbygning og hovedtanker.

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til kausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Nytestamentlig samtidshistorie:

Hjort, Birgitte Graakjær (2003): *Det Nye Testamentes omverden. Om politiske, religiøse og filosofiske forhold på Det Nye Testamentes tid.* Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, ss.5-316 (312 s.)

Meeks, Wayne A. (1983): *The First Urban Christians: The Social World of the Apostle Paul.* New Haven: Yale University Press, ss.74-110 og 221-230. (45 s.)

Stark, Rodney (1997): *The Rise of Christianity.* San Francisco: Harper & Collins, ss.3-47 og 217-218. (46 s.)

Nytestamentlig teologihistorie:

Räisänen, Heikki (2010): *The Rise of Christians Beliefs. The Thought World of Early Christians.* Minneapolis: Fortress Press, ss.79-405. (326 s.)

Eller:

Dunn, James D. G. (1990): *Unity and Diversity in the New Testament. An Inquiry into the Character of Earliest Christianity.* London: SCM Press, ss.1-425. (425 s.)

TM2006 Jesus Kristus i Bibelen, bekjennelse og kontekst (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2006
Emnenavn:	Jesus Kristus i Bibelen, bekjennelse og kontekst
Emnenavn nynorsk:	Jesus Kristus i Bibelen, vedkjenning og kontekst
Emnenavn engelsk:	Jesus Christ in the Bible, Confession and Context
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret

Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot BMM2006
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale punkter i det bibelske grunnlaget for læren om Jesus Kristus og hans frelsesgjerning
- gjøre rede for grunntrekkene i utviklingen av det kristologiske dogme i oldkirken, og under reformasjonen
- presentere og forklare forskjellige tolkninger av kristologi og frelse, i eldre og moderne tid
- gjøre rede for enkelte moderne kontekstuelle tolkninger av kristologi og frelsesforståelse

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- drøfte forskjellige sider ved kristologi og frelsesforståelse i lys av helhetlige perspektiver
- fremstille og begrunne egen oppfatning av kristologi og frelsesforståelse
- finne, vurdere og henviser til informasjon og fagstoff om kristologi og frelseslære og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i det bibelske grunnlaget for læren om Jesus Kristus og hans frelsesgjerning. Det gis en innføring for sentrale bibeltekster som har hatt størst betydning for utviklingen av kirkens lære om Kristi person og gjerning. Emnet gir videre en innføring i hvordan kristologien og frelseslæren er blitt forstått i den teologihistoriske utvikling og kontekst med særlig vekt på oldkirken, reformasjonen og moderne tid. Emnet vil også gi innsikt i moderne kontekstuelle tilretteleggelser av læren om Kristi person og frelsesgjerning.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 40 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Austad, Torleiv (2012): *Kristologi en innføring*. Oslo: Cappelen Damm Høyskoleforlaget, ss.60-132, 163-214.

Jeffery, Steve; Ovey, Mike; Sach, Andrew (2007): *Pierced for our Transgressions. Rediscovering the glory of penal substitution*. Nottingham: Inter Varsity Press; ss. 33- 186, 205-303.

Kärkkäinen, Veli-Matti (2003): *Christology. A Global Introduction, an Ecumenical, International, and Contextual Perspective*. Michigan: Bacer Academic; ss. 189-286.

Skarsaune, Oskar (1999): *Inkarnasjonen. Myte eller faktum?* Oslo: Lunde; ss. 9-127.

- Masaki, Naomichi (2008): "Contemporary Views on Atonement in Light of the Lutheran Confessions" i: *Concordia Theological Quarterly*, vol. 72/4 ss. 305-326
- Gibbs, Jeffrey A (2008): "The Son of God and the Father's Wrath: Atonement and Salvation in Matthew's Gospel" i: *Concordia Theological Quarterly* vol. 72/3 ss. 211-225.
- Scaer, Peter J. (2008): "The Atonement in Mark's Sacramental Theology" i: *Concordia theological quarterly* vol. 72/3 ss. 227-242.
- Gieschen Charles A. (2008): "The Death of Jesus in the Gospel of John: Atonement for Sin?" i: *Concordia Theological Quarterly* vol. 72/3 ss. 243-260.
- Hagen, Kenneth (1997): "Luther on Atonement-Reconfigured" i: *Concordia Theological Quarterly* vol. 61/4 ss. 251-276.

TM2008 Misjonsteologi (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2008
Emnenavn:	Misjonsteologi
Emnenavn nynorsk:	Misjonsteologi
Emnenavn engelsk:	Theology of Mission
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Kristian Mogensen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot MIS201
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

- gjøre rede for det bibelske grunnlaget for misjonsoppdraget, både det gammeltestamentlige og det nytestamentlige og sammenhengen mellom dem
- gjøre rede for grunntrekk i misjonsteologiens historie
- gjøre rede for de grunnleggende spørsmålene innen misjonsvitenskapen
- gjøre rede for misjonsteologiske spørsmål generelt og med henblikk på samtiden
- gjøre rede for spørsmål knyttet til økumenikk i dagens misjonsvirksomhet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende den kunnskap emnet har bidratt til innen bibelens misjonsteologi i arbeidet med å tilrettelegge det kristne misjonsoppdragets grunnlag og målsetting
- anvende den kunnskap emnet har bidratt til innen den systematiske misjonsteologien, i debatter, i egne arbeider og i eventuelt framtidig misjonsarbeid
- anvende den kunnskap emnet har bidratt til innen økumenikken, i debatter, i egne arbeider og i eventuelt framtidig misjonsarbeid
- selvstendig finne og henwise til relevant materiale, som kan belyse en problemstilling innen misjonsteologien

Emnets innhold:

Emnet vil gi en innføring i det bibelske og teologiske grunnlaget for kirkens misjonsoppdrag. Med utgangspunkt i Matteus 28,16-20 og 2. Korinterbrev 5,11-21 vil man fra et helbibelsk perspektiv redegjøre for den bibelske kontekst og ramme som misjonsoppdraget springer ut fra og hører hjemme innenfor. Videre vil man ut fra 1. Korintierbrev 8 og 10 se på de utfordringer som urkirkens misjonsvirksomhet stod overfor og videre drøfte forholdet mellom jøder og hedninger med tanke på kirkens misjonsoppdrag. Emnet gir også en innføring i misjonstankens begrunnelse i teologihistorien og en systematisk-teologisk begrunnelse for misjon med utgangspunkt i læren om den treenige Gud, kirkeforståelsen og forholdet mellom kristendom og de andre religioner. Den systematisk-teologiske begrunnelsen vil særlig drøfte hvordan det kristne misjonsoppdraget kan utfoldes i vår tid, i lys av den økumeniske og samfunnsmessige kontekst.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer, og består av både forelesninger og seminarer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Bibelteologisk del:

Köstenberger, Andreas J. og Peter T. O'Brien (2001): *Salvation to the Ends of the Earth. A Biblical Theology of Mission*. NSBT 11. Illinois: Inter Varsity Press, ss. 19-270.

Systematisk teologisk del:

Ahonen, R. A. (2000): *Mission in the New Millenium. Theological Grounds for World Mission*. Translated by Michael Cox and John Mills. Helsinki: The Finnish Evangelical Lutheran Mission, ss. 12-49, 71-265.

Berentsen, Engelsviken, Jørgensen (2004): *Missiologi i dag. 2. utg.* Oslo: Universitetsforlaget, ss. 77-170, 220-241, 262-294 og 381-396.

Goheen, Michael W. (2015): «Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer: Lesslie Newbigins missionale ekklesiologi,» i Jeppe Bach Nicolajsen (red.). *Missional kirke i et pluralistisk samfund*. Fredericia: Kolon, ss. 28-48.

Redse, Arne. (2008): «Epistemological Basis in Interfaith Dialogues – a Neglected Issue?» i *Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap* 2/2008: ss. 101-123.

<https://journals.mf.no/ntm/article/view/4182/3499>

Redse, Arne. (2007): «Freedom of Religion, Religious Tolerance, and the Future of Christian Mission in the Light of Samuel P. Huntington's Thesis on Clash of Civilizations and the Remaking of the World Order,» i *Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap* i 4/2007: ss. 259-278.

<https://journals.mf.no/ntm/article/view/4172/3489>.

Redse, Arne (2011): «Religionsfridom, toleranse og misjon,» i *Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap* 3-4/2011: ss. 248-265.

<https://journals.mf.no/ntm/article/view/4259/3576>

TM2009 Misjon i kontekst (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2009
Emnenavn:	Misjon i kontekst
Emnenavn nynorsk:	Misjon i kontekst
Emnenavn engelsk:	Mission in Context
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp mot MIS202 5 stp mot MIS203 2 stp mot MIS202-202 3 stp mot MIS202-203 5 stp mot TM1511 2 stp mot TM1512
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale begreper, teorier og modeller innenfor kulturanalyse og kontekstualisering
- gjøre rede for grunnleggende innhold, sammenhenger og problemstillinger innenfor kultur, kulturanalyse og kulturmøteforhold
- gjøre rede for forskjellige syn på forholdet mellom kultur og evangelium, og ulike måter å tilnærme seg en annen kultur og virkelighetsforståelse
- gjøre rede for vesentlige tendenser og utfordringer i global misjon
- gjøre rede for utfordringer knyttet til å leve i andre kulturer

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende kunnskap fra fagets enkelte deler og trekke inn relevant materiale fra faglitteratur

- identifisere, analysere og kritisk vurdere problemstillinger innenfor kultur og kulturmøteforhold, i diskusjoner, i egne fremstillinger og i eventuelt fremtidig arbeid innen misjon og kirke
- identifisere, analysere og kritisk vurdere problemstillinger innenfor kontekstualisering og tilnærming til andre virkelighetsforståelser, i diskusjoner, i egne fremstillinger og i eventuelt fremtidig arbeid innenfor misjon og kirke
- identifisere, analysere og kritisk vurdere vesentlige tendenser og utfordringer i global misjon, i diskusjoner, i egne fremstillinger og i eventuelt fremtidig arbeid innen misjon og kirke
- reflektere kritisk over egen rolle i interkulturelt samarbeid og eventuelt fremtidig arbeid innen misjon og kirke

Emnets innhold:

Emnet vil ta for seg de to temaene globale misjonstrender og roller i misjon (5 stp.) og kulturanalyse og kontekstualisering (5 stp.).

Temaet globale misjonstrender og roller i misjon gir en innføring i kontemporære utviklingstrekk ved den globale kirken og setter fokus på hvordan endringer i den globale kirken påvirker internasjonale misjonsutfordringer. Dette innebærer kristenhetens globale og polysentriske karakter, syn på religionene og misjon overfor disse, og misjon som agent for religiøs forandring utfordret av pluralisme, postmodernitet og spiritualitet. Videre tar emnet opp ulike utfordringer knyttet til kulturskifteproblematikk med særlig fokus på misjonærrollen. Dette innebærer bl.a. problemstillinger knyttet til misjonæridentitet og kall, familieliv, kjønnsstatistikk og samarbeidsrelasjoner i møte med andre kirker og kulturer.

Det andre hovedtemaet er kulturanalyse og kontekstualisering. Temaet gir en innføring i forskjellige teorier og modeller for kultur, verdensbilde, kulturanalyse og interkulturell sensitivitet. Det redegjøres for hvordan teorier og modeller kan anvendes for bedre å forstå menneskers kulturelle kontekster, deres virkelighetsforståelse og for bedre å tilnærme seg disse med evangeliet. Temaet har en sosialantropologisk innfallsvinkel for å gi studentene kunnskap om kulturbegrep, samfunnsbygging, sosiale prosesser, rolleforhold, normer, verdier og kulturell helhetsforståelse. Det legges også vekt på selvkritisk bearbeidelse av holdninger til mennesker, verdier, praksis og samarbeid på tvers av kulturer. Det gis videre en innføring i teorier og syn på forholdet mellom evangeliets universelle karakter og kultur som uttrykk for lokal mangfoldighet, om evangeliets evne til å oversettes og inkarneres i enhver kultur, om forskjellige kontekstualiseringstyper, om syn på anvendelse av disse, og grenser og utfordringer for kontekstualisering i misjon og menighetsbygging.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 40 undervisningstimer. Det undervises henholdsvis 20 timer hver i teamene globale misjonstrender og roller i misjon og kulturanalyse og kontekstualisering. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform tilbyr høyskolen fagspesifikk

oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Globale misjonstrender og roller i misjon:

- *Jenkins, Philip (2011): *The Next Christendom: The Coming of Global Christianity*. Oxford: University Press (3rd ed.) ss. 201-236.
- *Kim, Elijah F. (2012): *The Rise of the Global South: The Decline of Western Christendom and the Rise of Majority World Christianity*. Eugene, Oregon: Wipf and Stock Publishers, ss. 362-425.
- *Moreau, A. Scott og Corwin, Cary R. og McGee, Gary B. 2. ed. (2015): *Introducing World Missions: A Biblical, Historical, and Practical Survey*. Grand Rapids: Baker Academic, ss. 265-279.

Pocock, Michael og Van Rheenen, Gailyn og McConnell, Douglas (2005): *The Changing Face of World Missions: Engaging Contemporary Issues and Trends*. Grand Rapids: Baker Academic, ss. 21-159; 279-297.

Steffen, Tom og Douglas, Lois McKinney (2008): *Encountering Missionary Life and Work: Preparing for Intercultural Ministry*. Grand Rapids: Baker Academic, ss. 47-61; 85-101; 201-319.

Kulturanalyse og kontekstualisering:

Gravaas, Hans Aage: *Self-Theologization som missiologisk mål og prinsipp*. I: Innsyn 1, 2000, ss.11-14. <http://fih.fjellhaug.no/wp-content/uploads/Innsyn-2000-1.pdf>

Hiebert, Paul (1985): *Anthropological Insights for Missionaries*. 23. opptrykk 2008. Grand Rapids: Baker Academic, ss. 29-58; 111-137; 193-224 (89)

Hiebert, Paul (1994): *Anthropological Reflections on Missiological Issues*. Grand Rapids: Baker Academic, ss. 19-51, 75-92. (51)

Howell, Brian and Paris, Jenell W. (2011): *Introducing Cultural Anthropology*. Grand Rapids, Baker Academic, ss.1-246. (246)

TM2010 Utvalgte tekster fra GT (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2010
Emnenavn:	Utvalgte tekster fra GT
Emnenavn nynorsk:	Utvalde tekstar frå GT
Emnenavn engelsk:	Selected Texts from the Old Testament
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Professor Jens Bruun Kofoed
Obligatoriske forkunnskaper:	TM1501
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1001 og RLE1007
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	8 stp. mot TM2002
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for eksegetiske metoder som er relevante for en kritisk beskrivelse av tekstens form og innhold
- gjøre rede for tekstens litterære særpreg og historiske bakgrunn
- gjøre rede for den vitenskapelige debatten omkring tekstenes historiske forankring
- demonstrere god innsikt i betydningen den moderne forskningen har tillagt tekstene i sin forståelse av andre gammeltestamentlige skrifers tilblivelse, teologi og sluttform
- gjøre rede for sentrale momenter i tekstenes virkningshistorie innenfor jødisk og kristen tradisjon

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- oversette og eksegere et utvalg tekster fra BHS.
- identifisere og vurdere de tekstkritiske kommentarer i BHS (eller Quinta), som har betydning for forståelsen av den hebraiske teksten
- finne og bruke leksikalske og grammatiske hjelpemidler som hjelp til å forholde seg kritisk til oversettelse og eksegese av teksten

- finne og anvende relevante litterære og eksegetiske metoder til å fortolke teksten, beskrive dens litterære og historiske bakgrunn og bestemme dens teologiske hovedpunkter
- demonstrere god forståelse for den historiske og litterære bakgrunn for et utvalg bøker i Det gamle testamente.
- relatere fortolkningen av tekstene til moderne problemstillinger og aktuell samfunnsdebatt

Emnets innhold:

Emnet er et detaljsegetisk emne som sikter på å gi en innføring i sentrale tekster og teologiske hovedpunkter i et utvalg bøker i Det gamle testamente. De angitte pensumtekstene vil bli gjenstand for et detaljsegetisk studium med vekt på deres historiske, litterære og tematisk/teologiske sider. Detaljsegesen vil basere seg på den hebraiske grunnteksten. Det vil også bli brukt tid på innledningsspørsmål, tekstenes virknings- og forskningshistorie, og på hermeneutiske refleksjoner knyttet til arbeidet med å relatere tekstene til moderne problemstillinger og aktuell samfunnsdebatt.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer og vil hovedsakelig bestå av forelesninger og arbeid med oversettelse av bibeltekster. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).
3. Få godkjent en test hvor man demonstrerer ferdigheter i bruk av hebraisk grunntekst.

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Følgende tekster skal studeres ut fra hebraisk tekst:

1 Mos 6:1-12; 11:1-9; 15:1-21; 2 Mos 19:1-20:1; 21:1-36; 22:20-23:13; 24:3-8; 3 Mos 9:15-24; 16:1-10; 5 Mos 17:14-20; 1 Kg 1:1-2:11; 3:1-28; Jes 2:1-5; 7; 40:1-31; 52:13-53:12; Sal 2; 8; 22; 25; 46; 51; 85; 104; Job 38:1-15; 42:1-6; Ord 8:22-36

*Childs, Brevard (2001): *Isaiah: A Commentary* (Old Testament Library). Philadelphia: Westminster John Knox. ss. 1-10; 28-31; 60-68; 289-310; 309-311; 407-423.

*Dozeman, Thomas B. (2009): *Exodus* (Eerdmans Critical Commentary). Grand Rapids: Eerdmans. ss. 411-496.

*Goldingay, John (2006): *Psalms 1-41* (Baker Commentary on the Old Testament). Grand Rapids: Eerdmans. ss. 92-106; 153-161; 320-354; 366-378.

*Goldingay, John (2007): *Psalms 42-89* (Baker Commentary on the Old Testament). Grand Rapids: Eerdmans. ss. 64-73; 122-40; 603-616.

*Goldingay, John (2008): *Psalms 90-150* (Baker Commentary on the Old Testament). Grand Rapids: Eerdmans, ss. 178-199.

*Grogan, Geoffrey W. (2008). *Psalms* (The Two Horizons of Old Testament Commentary). Grand Rapids: Eerdmans, ss.1-39.

*Hamilton, Victor P. (2011). *Exodus* (Exegetical Commentary). Grand Rapids: Baker Academic, ss. 367-393; 411-432.

*Kjøller-Rasmussen, Leif (1994). *Jobs Bog* (Credokommentaren). København: Credo Forlag, ss. 13-36; 377-383; 411-413.

Lemche, Niels Peter (2008): *Det Gamle Testamente mellom historie og teologi*. København: Anis. Side 199-304.

*McConville, J. G. (2002). *Deuteronomy*. (Apollos Old Testament Commentary 5). Downers Grove, Illinois: IVP Academic. ss. 17-51; 283-284.

*Milgrom, Jacob (1991). *Leviticus 1-16: A New Translation with Introduction and Commentary*. (The Anchor Bible 3). New York: Doubleday. ss. 582-591; 1009-1024.

- *Provan, Ian W. (1995): *1 and 2. Kings* (New International Biblical Commentary). Peabody, Massachusetts: Hendrickson, ss. 1-36; 43-52.
- Walton, John H (2018): *Ancient Near Eastern Thought and the Old Testament..* Grand Rapids: Baker Academic. ss. 87-329.
- *Watts, J. W. (2013). *Leviticus 1-10*. (Historical Commentary on the Old Testament). Leuven: Peeters Publishers. ss. 12-24; 39-58; 137-154.
- Wenham, Gordon J. (1987). *Genesis 1-15*. (Word Biblical Commentary 1). Waco, Texas: Word Books. ss. xxi-liii; 155-171; 234-246; 325-335.
- *Whybray, R. N. (1994): *Proverbs* (The New Century Bible Commentary). Grand Rapids: Eerdmans, ss. 3-20; 118-140.

TM2011 Dogmatikk med kildetekster (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2011
Emnenavn:	Dogmatikk med kildetekster
Emnenavn nynorsk:	Dogmatikk med kildetekster
Emnenavn engelsk:	Dogmatics - With Primary Sources
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Peter Olsen
Obligatoriske forkunnskaper:	TM1002 og TM1003 TM1502
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot TM2007
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2018

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for ulike oppfatninger av dogmatikkens sentrale spørsmål, som bibelsyn, treenighetslære, kristologi, antropologi, rettferdiggjørelse, nådemiddellære, ekklesiologi og eskatologi
- forstå og gjøre rede for sammenhengen mellom disse lærespørsmål som uttrykk for et helhetlig system
- gjøre rede for både lutherske og ikke-lutherske oppfatninger av disse lærespørsmål
- analysere nyere formuleringer av disse spørsmål og vurdere disse i et teologihistorisk og eksegetisk perspektiv

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og vurdere sentrale lærespørsmål med utgangspunkt i Bibelen og Den evangelisk-lutherske bekjennelse
- analysere og vurdere dogmatiske tekster og anvende disse til faglige resonnementer
- analysere eldre dogmatiske tekster og gjøre rede for den teologihistoriske sammenheng

- bruke sentrale dogmatiske begreper korrekt både på norsk (dansk) og på gresk og latin, samt forklare disse begreper med sine egne ord
- aktualisere dogmatiske temaer på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte
- delta i faglige samtaler som drøfter teologiens vilkår og innhold til enhver tid

Emnets innhold:

Emnet gir en helhetsinnføring i den kristne tro med utgangspunkt i den evangelisk-lutherske kristendomsforståelsen. Sentrale temaer vil være læren om den treenige Gud, frelsen, kirken og nådemidlene. Innføringen i de sentrale elementer av troslæren skal videre hjelpe studentene til å utvikle et dogmatisk helhetssyn og gi dem hjelp til å integrere de forskjellige dogmer i et helhetlig dogmatisk system.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 40 undervisningstimer som hovedsakelig består av forelesninger. Undervisningen skal blant gi oversikt over stoffet og brukes gjennomgang av kildetekster.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche (1967 el. senere), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, ss.21; 26-30; 50-135; 507-521.

Grane, L. (1981 el. senere): *Confessio Augustana*, København: G.E.C. Gads Forlag, ss.20-183.

McGrath, A.E. (2011): *Christian Theology – An Introduction*. 5th Edition, Chichester & Oxford, UK & Malden, MA: Wiley-Blackwell, ss.99-480.

Teologiske Tekster. Udvalg af klassiske dogmatiske tekster. 2. udg. (1994), Århus: Aarhus Universitetsforlag,

- ss. 22-23: Chalcedonense
- ss. 27-29: Irenæus: *Sandhedens regel*
- ss. 61-65: Cyprian: *De Unitate Ecclesiae*
- ss. 139-155: Thomas Aquinas: *Summa Theologica*
- ss. 158-168: Martin Luther: *Assertio omnium articulorum*
- ss. 274-288: Martin Luther: *Om koncilierne og kirken*
- ss. 290-293: Koncilier om skrift og tradition
- ss. 310-322: G.E. Lessing: *Om beviset i ånd og kraft*
- ss. 340-350: Rudolf Bultmann: *Hvilken mening har det at tale om Gud?*
- ss. 352-367: Karl Barth: *Det første bud som teologisk aksiom*
- ss. 370-379: Barmen-erklæringen
- ss. 410-443: Vaticanum 2: *Lumen gentium*

TM2012 Salmenes bok (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2012
Emnenavn:	Salmenes bok
Emnenavn nynorsk:	Salmane
Emnenavn engelsk:	Psalms
Studiepoeng:	10
Nivå:	2000 (Fordypningsnivå)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Håkon Sunde Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1001 og RLE1007
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2018

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale trekk i forskningshistorien til Salmenes bok, fra begynnelsen av forrige århundre og frem til i dag
- gjøre rede for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av de utvalgte salmene
- gjøre rede for typiske trekk ved ulike salmetryper og for bruken av poetiske virkemidler og metaforisk språk i salmene
- eksegere følgende tekster i oversettelse: 1; 2; 8, 19; 22; 27; 32; 44; 46; 73; 84; 99; 103; 110; 132; 136, 147
- gjøre rede for utvalgte salmers relasjon til sentrale teologiske tradisjoner i Det gamle testamentet, med særlig vekt på visdomsteologien og sionsteologien
- gjøre rede for sentrale trekk i resepsjonshistorien til Salmenes bok og analysere utvalgte tekster i lys av denne
- gjøre rede for grunnleggende hermeneutiske spørsmål med relevans for et bibelfaglig studium av Salmenes bok

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, kritisk vurdere og korrekt henvise til faglig informasjon og argumentasjon i en selvstendig analyse av en tekst eller problemstilling til utvalgte salmer

- eksegere utvalgte salmer i oversettelse på en metodisk, selvstendig og faglig måte med bruk av ulike vitenskapelige metoder, særlig språklige, historiske og litterære/retoriske
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis
- aktualisere tekster fra Salmenes bok på en kritisk og teologisk reflektert måte i møte med kirke-, misjons- og menighetsliv

Emnets innhold:

Emnet består tre hovedkomponenter. Først er fokuset på forskningshistorien og de eksegetiske verktøy denne har forsynt oss med. Det gis en generell innføring i forskningshistorien til Salmenes bok, fra begynnelsen av forrige århundre og frem til i dag. Videre gis det, i tillegg til tradisjonelle form-kritiske kategorier, en innføring en grunnleggende innføring i Salmenes poetikk og metaforikk, så langt det rekkes for et ikke-grunnspråklig emne. Til sist gis det også en grunnleggende innføring visdomsteologien og sionsteologien som bredere teologiske og tradisjonshistoriske kontekster for flere av våre utvalgte salmer. Den andre komponenten består av eksegetisk arbeid med utvalgte tekster i oversettelse. Fokuset er på å utvikle ferdigheter til å eksegere poetiske tekster, identifisere både typiske og karakteristiske trekk ved hver enkelt salme og å relatere utvalgte tekster til bredere teologiske tradisjoner i Det gamle testamentet. I den siste komponenten vender vi oss mot resepsjonshistorien til Salmenes bok. Vi vil her analysere utvalgte tekster fra resepsjonshistorien, avsløre hermeneutiske forutsetninger og på den måte også reflektere over egen eksegesi. Studentene kan velge mellom fire alternative sett med utvalgte tekster fra resepsjonshistorien.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer og består av forelesninger og ulike forskningslignende aktiviteter. Sistnevnte innebærer både «eksegetiske verksted» hvor vi sammen eksegerer utvalgte salmer og seminarer hvor vi diskuterer analyser av utvalgte tekster fra Salmenes resepsjonshistorie.

Vurdering og eksamen:

Arbeidskrav:

For å kunne fremstille seg til avsluttende vurdering må studentene ha fullført følgende arbeidskrav:

- Få godkjent en analyse på 1000 ord av én utvalgt tekst fra resepsjonshistorien til Salmenes bok

Avsluttende eksamen

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

3. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
4. Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klatseureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klatseureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

- Bellinger Jr., William H. (2014): «Psalms and the Question of Genre» in William P. Brown (ed), *The Oxford Handbook of the Psalms*. Oxford: Oxford University Press, 313-325.
- Brown, William P. (2010): *Psalms*. IBT. Nashville: Abingdon, 1-60, 135-160
- Bueggemann, Walter (1986): "The Costly Loss of Lament" in *JSOT* 11/36, 51-71
- Gillingham, Susan (2008): *Psalms Through the Centuries 1*. BBC. Oxford: Blackwell, ss. 1-46, 131-146 ; 192-220
- Gudme, Anne Katrine de Hemmer et al. (2016): *Fire indgange til gammeltestamentlig teologi*. København: Det Teologiske Fakultet, 77-124
- Howard, David M. (2005): "The Psalms and Current Study" in David Firth and Philip S. Johnston (eds), *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. Downers Grove: IVP, 23-40
- Hutchinson, James Hely (2005): "The Psalms and Praise" in in David Firth and Philip S. Johnston (eds), *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. Downers Grove: IVP, 85-100
- Johnston, Philip S. (2005): "The Psalms and Distress" in David Firth and Philip S. Johnston (eds), *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. Downers Grove: IVP, 63-84

Ross, Allen P. (2011): *A Commentary on the Psalms. Vol. 1 (1-41)*. KEL. Grand Rapids, Kregel Academic & Professional, 181-214, 287-298, 465-487, 521-551, 621-635, 703-719

Ross, Allen P. (2013): *A Commentary on the Psalms. Vol. 2 (42-89)*. KEL. Grand Rapids, Kregel Academic & Professional 43-61, 87-107, 553-573, 749-765

Ross, Allen P. (2016): *A Commentary on the Psalms. Vol. 3 (90-160)*. KEL. Grand Rapids, Kregel Academic & Professional, 173-184, 225-240, 337-360, 725-744, 773-785, 929-940

Og enten:

Alt 1: Augustin

Saint Augustine: Expositions of the Psalms, 1-32. Vol. 1. Translated by Maria Boulding (2000): New York: New City, 23-64; 67-75; 129-139, 227-243

eller:

Alt 2: Luther

Henriksen, Jan-Olav (red.). (1994): *Tegn, tekst og tolk: Teologisk hermeneutikk i fortid og nåtid*. Oslo: Universitetsforlaget, 95-116

Luther's Works. Vol. 10. Translated by Hilton C. Oswald (1974): Saint Louis: Concordia, 3-34, 413-430

Luther's Works. Vol. 14. Translated by Arnold Guebert (1958): St. Louis: Concordia, 147-154

eller:

Alt 3: Grundtvig

Bjerg, Svend og Holst, Søren. (2011): *Den gyldne harpe: Poetisk teologi i Davids og Grundtvigs salmer*. Fredriksberg: Alfa, 7-44; 168-189, 212-231

11. Valgemner

11.1. Valgemner i språkfag

TM1501 Gammeltestamentlig hebraisk (20 stp/ECTS)

Emnekode:	TM1501
Emnenavn:	Gammeltestamentlig hebraisk
Emnenavn nynorsk:	Gamalttestamentleg hebraisk
Emnenavn engelsk:	Biblical Hebrew
Studiepoeng:	20
Nivå:	1500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, København, Aarhus
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Knut Kåre Kirkholm
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	20 stp mot HEB151 20 stp mot HEB200
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste E
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for grunnleggende trekk ved hebraisk morfologi og syntaks
- gjengi et utvalg av de mest sentrale glosene i BHS

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og forstå et utvalg av tekster fra forskjellige hebraiske teksttyper
- oversette et utvalg av tekster fra forskjellige hebraiske teksttyper
- benytte seg av leksika og eksegetisk programvare som Logos Bible Software eller lignende

Emnets innhold:

Emnet skal gi studentene en grunnleggende forståelse for Det gamle testamentets hebraiske språk og øvelse i analyse og oversettelse. Bibelhebraisk er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå GT på grunnspråket, og siden kunne bruke dette i sitt eksegetiske arbeid. For å

oppnå dette undervises det både i formlære og syntaks. Studentene vil også få en innføring i bruken av eksegetisk programvare som Logos Bible Software – Original Languages (eller andre Logos-pakker som inkluderer språkverktøyene i Original Languages).

Tekster:

Gen 1-3; 11:1-9; 12; 22:1-19; Ex 3-4; 6:2-8:11; Deut 5:1-33; 6:1-18; 11:13-21; Jes 2:1-5; 40:1-11; Jona 1; 3-4; Sal 2; 6; 8; 13; 25; 98; 121; 136; Job 1:1-2:13; 42:1-6

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 80 undervisningstimer. I disse vektlegges innøving av grammatikk og hjelp til tekstarbeidet.

Vurdering og eksamen:

Arbeidskrav:

For å kunne fremstille seg til avsluttende vurdering må studentene ha fullført følgende arbeidskrav:

- Bestå en test som utarbeides av faglærer etter første halvdel av undervisningen.

Avsluttende eksamen

En fire timers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Vurderingen i emnet skjer på grunnlag klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Tekstutgave:

Kittel, R., *et al.* (red) (1977 eller senere): *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft.

Grammatikk:

Van der Merwe, Christo H. J., Jackie Naude & Jan h. Kroeze (1999): *A Biblical Hebrew Reference Grammar*. Sheffield: Sheffield Academic Press.

Eller:

Pratico, Gary D. og Pelt, Miles V. Van. 2007. *Basics of Biblical Hebrew Grammar*. Second Edition. Grand Rapids: Zondervan.

Ordbøker:

Brown, F., S. Driver og C. Briggs (2000 eller senere): *The Brown – Driver – Briggs Hebrew and*

English Lexicon. Peabody, MA: Hendrickson Publishers.

eller:

Holladay, W. L., L. Köhler & W. Baumgartner (1991 eller senere). *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*. Leiden: Brill.

Andre nyttige hjelpemidler

Mitchel, L. A.(1984): *A Student's Vocabulary for Biblical Hebrew and Aramaic*. Grand Rapids, MI: Zondervan.

(Logos Bible SoftWare – Original Languages inkluderer omfattende hjelpemidler til både vokabular, formlære og syntaks).

TM1502 Latin (20 stp/ECTS)

Emnekode:	TM1502
Emnenavn:	Latin
Emnenavn nynorsk:	Latin
Emnenavn engelsk:	Latin
Studiepoeng:	20
Nivå:	1500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København og Aarhus
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Lovise Høgild Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for grunnleggende trekk ved latinsk morfologi og syntaks
- gjøre rede for latinsk som grammatisk system og latinsk stilistikk
- gjengi et utvalg av de mest sentrale glosene

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og forstå et utvalg av tekster fra forskjellige latinske teksttyper
- oversette et utvalg av tekster fra forskjellige latinske teksttyper
- benytte seg av leksika og ordbøker eller lignende

Emnets innhold:

Latin er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå sentrale teologiske tekster på grunnspråket. Emnet gir derfor studentene en grunnleggende forståelse for det latinske språk og øvelse i analyse og oversettelse. Det undervises både i formlære og syntaks, og det innøves et grunnleggende ordforråd.

Tekster:

Apostolicum

Nicænum

Athanasianum

Cyprian: De unitate Ecclesiae (utdrag)

Augustin: De Spiritu et Littera (utdrag)

Venantius Fortunatus: Pange lingua gloriosi proelium certaminis

Venantius Fortunatus: Vexilla regis prodeunt

Venantius Fortunatus: Tempora florigero rutilant distincta sereno (utdrag)

Anselm: Cur Deus Homo (utdrag)

Martin Luther: Rationis Latomianae confutatio (utdrag)

Confessio Augustana (utdrag)

Vulgata (utdrag)

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 80 undervisningstimer. I disse vektlegges innøving av grammatikk og hjelp til tekstarbeidet.

Første del (innføringsdelen)

I emnets første del er hovedmålet å få en innføring i grunnleggende grammatikk – formlære og syntaks. Samtidig begynner en med grunnleggende tekstarbeid slik at man kan anvende den innlærte grammatikken. Emnet undervises intensivt, med en viss veksling i undervisningsformer. Det blir forelest over formlære, men det legges også vekt på at stoffet skal innøves. Selv om mye av denne innøvelsen vil skje individuelt eller i grupper av studentkollokvier, settes det av tid til spørsmål og samtale. Det holdes jevnlig øvelser og små tester, dels til formlæren og dels til ordforrådet.

Andre del (tekstdelen)

I andre del av studiet ligger vekten på arbeid med tekster. Et representativt utvalg av tekster fra pensum gjennomgås i forelesningsform, med særlig vekt på analyse og syntaks. Det settes dessuten av tid til spørsmål og samtale omkring andre tekster fra pensum som studentene, enkeltvis eller i grupper av studentkollokvier, gjennomgår. En fortsetter videre arbeidet med å bygge seg opp et godt ordforråd, blant annet gjennom mindre tester.

Vurdering og eksamen:

Arbeidskrav:

For å kunne fremstille seg til avsluttende vurdering må studentene ha fullført følgende arbeidskrav:

- Bestå en test som utarbeides av faglærer etter første halvdel av undervisningen.

Avsluttende eksamen

En fire timers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Vurderingen i emnet skjer på grunnlag klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Tekstutgaver:

(1967): *Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche*. Göttingen:

Vandenhoeck & Ruprecht: Apostolicum, Nicænum, Athanasianum og Augustana – i alt 16 sider latinsk tekst

(1989): *Teologiske tekster. Udvalg af klassiske dogmatiske tekster*. Århus: Aarhus

Universitetsforlag: ss. 61-65; 68-81; 108-27; 204-217 – i alt 22 sider latinsk tekst

Reydellet, Marc (1994): *Venance Fortunat – Poèmes* (Tome I, Livres I-IV). Paris: Les Belles

Lettres: ss. 50-52; 57-58; 99-104 – i alt 7 sider latinsk tekst

(1977): *Biblia sacra iuxta vulgatam clementiam*. Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos:

Mark 1-3 – i alt 7 sider latinsk tekst

Begynnerbok:

Bolt-Jørgensen, Henrik (2002): *In angulo cum libello*. Svendborg: Mørch & Wagner. [Boken er utsolgt fra forlaget, men finnes i en elektronisk versjon.]

Grammatikk:

Enten:

Eitren, S. (1996): *Latinsk grammatikk*. 3. utg. Oslo: Aschehoug, 170 sider.

eller:

Hermann, Jo (2006): *Latinsk grammatik på dansk*. København: Akademisk Forlag.

Leksika og tilsvarende:

Schumacher, Jan Henrik (2002): *Kirkehistorisk latinleksikon. Begreper fra middelalderens kirke- og klosterliv*. Oslo: Spartacus forlag (235 sider).

Ordbøker:

Lewis, C.T. og Short, C. (1956). *A Latin Dictionary*. Oxford: Oxford University Press.

Og enten:

Johanssen, Jan og Nygaard, Marius og Schreiner, Emil (1998): *Latinsk ordbok. Latin-norsk*. 4. utg. Oslo: Cappelen forlag.

eller:

Jensen & Goldschmidt (1920 el. sen.): *Latinsk-dansk ordbog*. København: Gyldendal.

11.2. Valgemner på 1500-nivå

TM1503 Homiletikk og kirkelige handlinger (5 stp/ECTS)

Emnekode:	TM1503
Emnenavn:	Homiletikk og kirkelige handlinger
Emnenavn nynorsk:	Homiletikk og kyrkjelege handlingar
Emnenavn engelsk:	Homiletics and Ecclesial Ceremonies
Studiepoeng:	5
Nivå:	1500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	København
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Børge Haahr Andersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. januar 2019

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hva kristen forkynnelse og formidling er i spenningsfeltet mellom den aktuelle bibelske tekst og den aktuelle kontekst.
- analysere og drøfte de særlige utfordringer som de ulike kontekstene skaper: gudstjenesten i kirken, de forskjellige former for forkynnelse i kristne sammenhenger og den utadvendte forkynnelsen til sekulariserte mennesker.
- arbeide med skriveteknikk og målgrupperettet kristen formidling gjennom både analog og digital tekst

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- drøfte og kritisk reflektere over kristen forkynnelse og formidling.
- være fortrolig med og kunne identifisere de særlige utfordringene ved forberedelsesfasen fra tekst til tilhører.

Emnets innhold

Emnet gir en grunnleggende innføring i hva kristen formidling i muntlig og skriftlig form er i et luthersk og nåtidig perspektiv. I undervisningen drøftes en rekke elementer ved forkynnelse og formidling: a) **tekstnærhet** i møte med de meget forskjelligartede bibelske tekster og temaer; b) **livsnærhet** – altså den (post)moderne tilhøreren med kristen eller sekulær bakgrunn, samt gudstjeneste, kirkeår og øvrig kontekst; c) **personlig profil og involvering** i budskapet og formidlerens egne styrker og svakheter; d) **den pedagogiske formen** ved muntlig og skriftlig formidling.

Emnet er praktisk vinklet, slik at studentene selv tilrettelegger, fremfører og evaluerer en muntlig og en skriftlig formidling til en definert målgruppe.

Organisering og arbeidsmåter

Emnet har 20 undervisningstimer. Det varierer mellom forelesninger, samtaler og drøftelser og praktisk arbeid med forberedelse og framføring av muntlig og skriftlig formidling.

Vurdering og eksamen

Studentene skal bestå tre arbeidskrav:

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *
- 2) Gjennomføre en muntlig formidling på 15 minutter over en bibeltekst eller tema til en definert målgruppe. Formidlingen vurderes til bestått/ikke bestått.
- 3) *enten*

holde en leilighetstale på 7-10 minutter ved dåp, vielse, begravelse eller en tilsvarende anledning. Formidlingen vurderes til bestått/ikke bestått.

eller

skrive en artikkel om en bibelsk tekst eller emne til en definert målgruppe i et trykt eller digitalt medium

- a. Enten 2500 anslag inkludert mellomrom (trykt tekst) som vurderes til bestått/ikke bestått
- b. Eller 2000 anslag inkludert mellomrom (digital tekst) som vurderes til bestått/ikke bestått.

*Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- a) Studenten leverer inn og får godkjent tre papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret.
- b) Studenten møter til to timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av de tre arbeidskravene, og emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Homiletikk:

Andersen, Leif (2006): *Teksten og tiden. En midlertidig bog om forkyndelsen. Bind I.* Fredericia.

Lohse forlag, ss. 33-44, 130-284.

Andersen, Leif (2006): *Teksten og Tiden. En midlertidig bog om forkyndelsen. Bind II.*

Fredericia, Lohse Forlag, ss. 105-148, 155-226

Iversen, Hans Ravn (2018): *Ny praktisk teologi.* København: Eksistensen, ss. 225-299

Olsen, Peter. (2018): «Verbalpræsens. Guds nærvær i ordet som lov og evangelium,» i *Den kristne forkyndelse.* Jakob Olsen (red.). Fredericia: Kolon.

Leilighetstaler og kirkelige handlinger:

Enten:

Andersen, Børge Haahr. *Evangeliet i Livets overgange.* Logosmedia. Hillerød 2004, 9-44

eller:

Harbsmeier, E og Iversen, H. R. (1995): *Praktisk Teologi.* Frederiksberg. Anis Forlag, s. 72-94 og 292-347.

Skriftlig formidling

Koch, Christian og Tandrup, Birthe (2007): *Skriv i alle genrer.* København: Gyldendal, ss. 10-35;

136-144.

Bjerg, Kresten (2017): *Den digitale læsers hjerne.* København: Hans Reizels forlag, ss. 53-94.

Enten:

Christiansen, Hans-Christian og Gitte Rose (red.) (2015). *Online Kommunikation - En Introduktion.* København: Hans Reizels forlag 2015, ss. 186-222.

eller:

Møller, Anders Krogh (2017): *Skriv til nettet.* (De små grå). Aarhus: Forlaget Ajour, ss. 8-93.

TM1514 Barn, unge og kristen tro (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM1508
Emnenavn:	Barn, unge og kristen tro
Emnenavn nynorsk:	Barn, unge og kristen tru
Emnenavn engelsk:	Christian Education
Studiepoeng:	10
Nivå:	1500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Børge H. Andersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	7 studiepoeng mot emnet TM1505 8 studiepoeng mot emnet TM1508
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. august 2015

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for teologiske og pedagogiske forutsetninger for kristen oppdragelse og opplæring, samt forkynnelse og undervisning i kristendom for barn og unge
- gjøre rede for kristendomsformidlingens historie og aktuelle situasjon i hjem, kirke og skole, inkludert nyere faglige samtaler om barneteologi
- gjøre rede for opplæringens og undervisningens mulige mål, innhold, metoder og evaluering i forskjellige kontekster

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- foreta begrunnede valg av mål, innhold og metoder for kristendomsformidling til barn og unge i ulike kontekster
- planlegge, gjennomføre og evaluere kristendomsformidling for barn og unge
- diskutere og formidle sentralt fagstoff om religionspedagogiske og homiletiske emner som angår kristendomsformidling til barn og unge.

Emnets innhold:

Emnet henter sin teori fra teologi, pedagogiske grunnlagsspørsmål og didaktikk, inklusive metodikk. På denne bakgrunn vil det bli arbeidet med analyser og drøftelser av praktisk kristendomsformidling i grunnskole, kristen friskole, folkekirke, forskjellig barne- og ungdomsarbeid og i hjemmet.

Følgende temaer vil bli behandlet i undervisningen: Bibelske perspektiver på barn, menneskeliv og kristenliv, pedagogisk mandat og ansvarsfordeling, etiske retningslinjer for oppdragelse av barn og unge; perspektiver fra religionspsykologi, religions sosiologi og læringspsykologi på opplæring, undervisning og forkynnelse for barn og unge.

På bakgrunn av den kristne opplærings- og kristendomsundervisningens historie, gis det en innføring i forhold som angår kristen opplæring og kristendomsundervisning i kristne hjem, i forskjellige skoleformer, i forskjellige kirke-, menighets- og forsamlingsformer, i kristent barne- og ungdomsarbeid.

Grunnleggende didaktiske spørsmål vil bli behandlet: Opplæringens og undervisningens begrunnelse og formål, dens faglige innhold og metoder. Dette skjer med sideblikk til problemstillinger knyttet til kristen forkynnelse for barn og unge. Eksempler fra praksis vil bli analysert, og studentene vil utfordres til selv å utarbeide praksiseksempler.

Organisering og arbeidsmåter:

Det gis 36 undervisningstimer i emnet. Undervisningen vil bestå av forelesninger, studentpresentasjoner, samtale og oppgaveseminar. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Canvas og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Studentene skal utarbeide et begrunnet undervisningsforløp med fokus på trosopplæring. Omfang er 3000 ord eksklusive forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste.

For å bestå emnet, må følgende arbeidskrav være godkjent:

- Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- Holde en muntlig presentasjon for underviser og medstudenter av undervisningsforløpet som utarbeides i oppgaven og få muntlig/skriftlig tilbakemelding på dette.

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klatseksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Teologiske/bibelske perspektiver på barn, menneskeliv og kristenliv

Pedersen, C.H. (2002). *Pædagogik i kristent perspektiv*, s. 32-52. Credo Forlag i samarbejde med Kristent Pædagogisk Forlag.

Sjaastad, E. (2014). Barnet som subjekt i teologien, s. 35-53. I T. E. Hamre, E. Lundeby, og A. Redse, (red.). *Barnetro og trosopplæring. Festskrift til Egil Sjaastad på 65-årsdagen*, s. 35-53. Bergen: Fagbokforlaget.

Pedersen, C.H. (2007). Barnetro og voksentro, Hvilken forskel er der på barnets og den voksnes tro – og hvad betyder det for forkyndelse og opplæring? Kristent Pædagogisk Institut. http://www.kpi.dk/media/9233/barnetro_og_voksentro.pdf

Skarsaune, O. Den kirkelige katekeses historie i oldtid og middelalder” I Seland, T. (red.). *”Lær meg din vei...” Kristen trosopplæring i går og i dag. En historisk oversikt*. Volda: Kyrkjefag Profil nr. 10/2009, s. 45-70. Tapir Akademisk Forlag.

Løvlie, B. Katekese og kirkelig identitet I Seland, T. (red.). *”Lær meg din vei...” Kristen trosopplæring i går og i dag. En historisk oversikt*. Volda: Kyrkjefag Profil nr. 10/2009 s. 167-186. Tapir Akademisk Forlag.

Pedagogisk mandat og ansvarsfordeling

Pedersen, C.H. (2002). *Pædagogik i kristent perspektiv*, s. 104-123. Credo Forlag i samarbejde med Kristent Pædagogisk Forlag.

Etiske retningslinjer for oppdragelse av barn og unge

Pedersen, C. H. (2019). *Påvirk med respekt*, s. 57-97. Logosmedia Credo.

Perspektiver fra religionspsykologi, religionssosiologi og læringspsykologi på opplæring, undervisning og forkynnelse for barn og unge

Evenshaug, O. og Hallen, D. (1983, s. 15-115 – nyere udgave fra 1992). *Barnet og religionen*. Oslo: Luther Forlag.

Illeris, K. (2006). Organisering af læreprocesser. I Lund, J. og Rasmussen, T. N. (red.). *Almen didaktik – i læreruddannelse og lærerarbejde*, s. 129-151. Aarhus: KvaN.

Munksgaard, S. S. (2011). *Just do it, Drengene og konfirmationsforberedelse*, s. 13-25, s. 87-96. Ungdomsanalyse.nu.

Haugegaard, S. & Østergaard, S. (2020). *Jagten på frirum. Perspektiver på unge, hverdagsliv og fællesskaber*. s. 65-85, s. 102-119, s. 143-146. CUR.

Haugegaard, S., Benn, C. L. & Østergaard, S. (2018). *Tweens, fritid og trivsel – en rapport med søkelys på trivsel i fritidslivet!* Center for Ungdomsstudier.
<https://cur.nu/wp-content/uploads/pdf/tweens-fritid-og-trivsel-rapport.pdf>

Rosa, H. (2014). *Fremmedgørelse og acceleration*, s. 22-38. København: Hans Reitzels Forlag.

Rosa, H. (2020). *Det ukontrollerbare*, 31-37. Eksistensen.

Andersen, L. (2006). *Teksten og tiden. En midlertidig bog om forkyndelsen*. Bind 1, s. 47-58.
Kolon i samarbejde med Credo.

Pedersen, C.H. (2002). *Pædagogik i kristent perspektiv*, s. 124-144. Credo Forlag i samarbejde med Kristent Pædagogisk Forlag.

Den kristne oplæring og kristendomsundervisning sett i historisk perspektiv i folkeskole, friskole, forskellige kirke- og menighetsformer, barne- og ungdomsarbeid og i hjemmet
<http://katekismusinspiration.dk/emne/baggrund/>

Larsen, K. E. De kristne friskoler gennem 200 år

http://www.kpi.dk/media/25266/15-4_kel_kristne_friskoler_200_r.pdf

Kjær, B. (2010). *Undervisning i kristendom*, s. 18-46, s. 234-244. Kristent Pædagogisk Forlag.

Kjær, B. (2009). *Det gælder børnene* I troen, teksten og konteksten, s. 41-72. Festskrift til Torben Kjær, Logosmedie.

Kjær, B. (2007). *Giv børnene det bedste. En inspirationsbog til at leve med Gud i familien*, (s. 10-86) s. 90-143. Logos Media.

Andersen, B.H. (2014). Lov og evangelium i forkyndelse for børn, s. 169-183. I T. E. Hamre, E. Lundeby, og A. Redse, (red.). *Barnetro og trosopplæring. Festskrift til Egil Sjaastad på 65-årsdagen* (s. 169-183). Bergen: Fagbokforlaget.

Grunnleggende didaktiske spørsmål vedr. undervisningens begrunnelse, formål, faglige innhold og metoder

Rasmussen, T. N. (2006). Planlægningsmodeller – en støtte og en udfordring til lærerens viden. I Lund, J. og Rasmussen, T. N. (red.). *Almen didaktik – i læreruddannelse og lærerarbejde* (s. 108-128). Aarhus: KvaN.

Kjær, B. (2010). *Undervisning i kristendom*, kap. 6: Det faglige stof s. 89-98. Kristent Pædagogisk Forlag.

Agergaard, K. (2015, 3. udgave). Kap. 3: Indhold, s. 108-119. I Brodersen, P. m.fl. *Effektiv undervisning, Didaktiske nærbilleder fra klasserummet* (s. 187-124). Hans Reitzels Forlag.

Brodersen, P. og Gissel, S. T. (2015, 3. udgave). Kap. 6: Elevens forudsætninger og lærerens differentiering af undervisningen, s. 194-209. I Brodersen, P. m.fl. *Effektiv undervisning, Didaktiske nærbilleder fra klasserummet*. Hans Reitzels Forlag.

Nissen, J. (2014). *Medvandring – Indføring i teologisk religionspædagogik*, s. 17-21, s. 288-297. Frederiksberg: RPF.

Problemstillinger knyttet til kristen forkynnelse for barn og unge

Dahle, M.S. (2014). Tweens' mediehverdag som missiologisk utfordring, s. 207-228. I T. E. Hamre, E. Lundeby, og A. Redse, (red.). *Barnetro og trosopplæring. Festskrift til Egil Sjaastad på 65-årsdagen* (s. 207-228). Bergen: Fagbokforlaget.

Spitzer, M. (2018). *Digital demens*, s. 127-146. Fokal. KLF Kirke & Medier.

TM1517 Homiletikk og kristen formidling (5 stp/ECTS)

Emnekode:	TM1517
Emnenavn:	Homiletikk og kristen formidling
Emnenavn nynorsk:	Homiletikk og kristen formidling
Emnenavn engelsk:	Homiletics and Christian Dissemination
Studiepoeng:	5
Nivå:	1500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	København
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Børge Haahr Andersen
Obligatoriske forkunnskaper:	TM1503 Homiletikk og kirkelige handlinger
Anbefalte forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. januar 2019

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for den postmoderne kultur som preger Skandinavia i dag og de særlige utfordringene dette gir til kristen forkynnelse og formidling.
- analysere og drøfte de særlige utfordringene ved å møte mennesker der de er og samtidig skulle formidle en tekst som vil føre mennesket i en annen retning og til et annet sted.
- arbeide målrettet med de svært forskjellige formidlingsformene som finnes i de bibelske tekstene og som tales inn i tidens allsidige medieverden, med særlig vekt på monologen i både dens skriftlige og muntlige form.
- arbeide med skriftlig formidling av fagstoff til ikke-fagfolk og ulike formidlingsteknikker i den sammenheng.

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- kunne forstå den postmoderne, sekulære tilhører og formidle et kristent budskap som vedkommer ham eller henne.
- være fortrolig med utfordringen knyttet til de mange teksttypene i Bibelen og arbeide målrettet med forberedelsesfasen fra tekst til tilhører.

- kunne gjennomføre en muntlig og skriftlig formidling i forskjellige sjangre til en definert målgruppe.
- kunne evaluere og kritisk reflektere over egen og andres muntlige og skriftlige formidling.

Emnets innhold

Emnet viderefører TM1503A og i denne delen av emnet vil det bli lagt særlig vekt på det å formidle til en postmoderne tilhører.

Emnet gir en innføring og utdypning i hva kristen formidling i muntlig og skriftlig form er i et luthersk og nåtidig perspektiv. I undervisningen vektlegges særlig: a) **tekstnærhet** i møte med de meget forskjelligartede bibelske tekster og temaer; b) **livsnærhet** – altså den (post)moderne tilhøreren med kristen eller sekulær bakgrunn, samt samt formidlingens forskjellige kontekster; c) **personlig profil og involvering** i budskapet og formidlerens egne styrker og svakheter; d) **den pedagogiske form** ved muntlig og skriftlig formidling, med særlig vekt på de mulighetene som ligger i monologen i skriftlig og muntlig form. Det blir lagt vekt på formidlingsteknikk, med fokus på formidling av fagstoff til ikke-fagfolk. Målet er å lære å formidle et budskap til forskjellige målgrupper på en klar måte, slik at det blir tydelig at budskapet også gjelder dem.

Emnet er praktisk vinklet, slik at studentene selv tilrettelegger, fremfører og evaluerer en muntlig og en skriftlig formidling til en definert målgruppe.

Organisering og arbeidsmåter

Emnet har 20 undervisningstimer. Der varieres mellom forelesninger, samtaler og drøftelser og praktisk arbeide med forberedelse og fremførelse av muntlig og skriftlig formidling.

Vurdering og eksamen

Studentene skal bestå tre arbeidskrav:

- 4) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *
- 5) Gjennomføre en muntlig formidling på 15 minutter over en bibeltekst eller tema til en definert målgruppe. Formidlingen vurderes til bestått/ikke bestått.
- 6) *enten*

holde en leilighetstale på 7-10 minutter ved dåp, vielse, begravelse eller en tilsvarende anledning. Formidlingen vurderes til bestått/ikke bestått.

eller

skrive en artikkel om en bibelsk tekst eller emne til en definert målgruppe i et trykt eller digitalt medium

- c. *Enten* 2300 anslag inkludert mellomrom (trykt tekst) som vurderes til bestått/ikke bestått
- d. *Eller* et blogginnlegg på maks 2000 anslag inkludert mellomrom (digital tekst) som vurderes til bestått/ikke bestått.

*Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- c) Studenten leverer inn og får godkjent tre papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret.
- d) Studenten møter til to timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av de tre arbeidskravene, og emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Homiletikk:

Andersen, Leif (2006): *Teksten og tiden. En midlertidig bog om forkyndelsen. Bind I.* Fredericia.

Lohse forlag, ss. 47-127.

Andersen, Leif (2006): *Teksten og Tiden. En midlertidig bog om forkyndelsen. Bind II.* Fredericia, Lohse Forlag, ss. 7-104.

Iversen, Hans Ravn (2018): *Ny praktisk teologi.* København: Eksistensen, ss. 407-459.

Keller, Timothy (2015): *Preaching. Communicating Faith in an Age of Skepticism.* New York: Viking, ss. 93-190.

Skriftlig formidling:

Jensen, Leif Becker (2001): *Den sproglige dåseåbner – om at formidle faglig viden forståeligt.* Roskilde Universitetsforlag, ss. 101-218.

TM1518 Sjelesorg (5 stp/ECTS)

Emnekode:	TM1518
Emnenavn:	Sjelesorg
Emnenavn nynorsk:	Sjelesorg
Emnenavn engelsk:	Christian Counselling
Studiepoeng:	5
Nivå:	1500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Leif Andersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. januar 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sjelesorgens teologiske basis
- gjøre rede for sjelesorgens teori
- gjøre rede for sjelesorgens praksis

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- skjelne mellom kroppens, psykens, åndens og relasjonens temaer
- integrere kroppens, psykens, åndens og relasjonens temaer
- reflektere over sjelesorgens vilkår i en nåtidig kontekst
- innlede eller utvikle sin personlige erfarings- og læringsprosess i konkret anvendelse av dette

Emnets innhold

Emnet gir innføring i tre hovedemner innenfor sjelesorgens grunnlagsspørsmål (*prolegomena*).

- a) Spørsmålet om gudsbilder samt gudsbildenes utspring og implikasjoner, herunder om spenningsfeltet mellom dialogisk og dialektisk teologi som sjelesorgens systematiske plattform.
- b) Spørsmålet om sjelesorgens menneskesyn, herunder de relasjonelle, psykologiske, åndelige og korporlige aspektene ved dette.
- c) Spørsmålet om sjelesørgerens selvbylde og selvforståelse, herunder om spenningsfeltet mellom lytting og forkynnelse, samt om fristelsen til makt.

Organisering og arbeidsmåter

Emnet har 20 undervisningstimer. Undervisning består vesentlig av forelesninger med debatt ut fra caser.

Vurdering og eksamen

Studentene skal bestå to arbeidskrav:

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *
- 2) Besvare en hjemmeoppgave på 2000 ord. Oppgaven bedømmes til bestått/ikke bestått.

*Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- a) Studenten leverer inn og får godkjent tre papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret.
- b) Studenten møter til to timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av de tre arbeidskravene, og emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Andersen, Leif (2015): *Kroppen og ånden: sjælesorgens basis*. Fredericia: Kolon / Credo, s 9-301 (292 sider)

Okkenhaug, Berit (2008): *Når jeg ser dit ansigt: indføring i kristen sjælesorg*. København: Unitas Forlag, s. 175-209 (35 sider)

Yalom, Irvin (2005): *Eksistentiel psykoterapi*. København: Hans Reitzel, ss. 441-486 (46 sider)

Harbsmeier, Eberhard og Raun Iversen, Hans (1995): *Praktisk teologi*. Frederiksberg: ANIS, ss. 384-419 (36 sider)

11.3. Valgemner på 2500-nivå

TM2502 Markusevangeliet og 1. Peters brev (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2502
Emnenavn:	Markusevangeliet og 1. Peters brev
Emnenavn nynorsk:	Markusevangeliet og 1. Peters brev
Emnenavn engelsk:	Mark and 1.Peter
Studiepoeng:	10
Nivå:	2500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København og Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Nicolai Techow
Obligatoriske forkunnskaper:	TM1002 og TM1003
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1001 og RLE1007
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	3 stp mot NT201
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for tilblivelse, sjanger, litterær oppbygning og innhold til Markusevangeliet og 1. Petersbrev
- gjøre rede for det tekstkritiske apparat til disse tekster og for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av disse tekster
- gjøre rede for tekstenes relasjon til den større kanoniske sammenheng og for teologiske hovedtemaer i Markusevangeliet og 1. Petersbrev

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studentene kunne:

- finne, kritisk vurdere og korrekt henvise til faglig informasjon og argumentasjon i en selvstendig analyse av en tekst eller problemstilling til Markusevangeliet og 1. Petersbrev
- detaljeksegere greske tekster i Markusevangeliet og 1. Peters brev der en anvender ulike vitenskapelige metoder, særlig språklige, historiske og litterære/retoriske
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis

Emnets innhold:

Emnet presenterer ulike vitenskapelige metoder med relevans for studiet av Markusevangeliet og 1. Petersbrev. Den litterære og retoriske vektleggingen tilsier at en helhetlig lesing av Markus og 1. Peters brev står sentralt i emnet. Tekstene studeres på grunnlag av gresk tekst og tolkes i lys av deres historiske kontekst. Det legges særlig vekt på tekstenes strukturelle, litterære og teologiske særpreg. Det gis en innføring i sentrale teologiske temaer fra Markusevangeliet som kristologi og messiashemmelighet, Guds rike, underne, disippelskap, Jesu lidelse, død og oppstandelse, samt eskatologi. Det gis en innføring i sentrale teologiske temaer fra 1. Peters brev som frelse og håp, kristologi, dåpen, lidelsen, bruken og betydningen av GT i 1. Peter, samt de kristnes forhold til omverdenen.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 40 undervisningstimer som fordeles med 28 timer til Markusevangeliet og 12 timer til 1. Peters brev. Undervisningen består hovedsakelig av forelesninger. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Canvas og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Nestle-Aland (1993): *Novum Testamentum Graece*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 27. utgave (69 s. x 2 = 138 s.), eller senere utgaver.

Carson, D. A. og Moo, Douglas J. og Morris, Leon (1992): *An Introduction to the New Testament*, Grand Rapids: Zondervan, ss. 89-109 og 421-431 (30 s.)

Markusevangeliet:

Enten:

Donahue, J.R. og Harrington, D.J. (2002) *The Gospel of Mark*. Sacra Pagina, Collegeville: The Liturgical Press, ss. 59-464 (405 s.)

eller

Pilgaard, Aage (2008): *Kommentar til Markusevangeliet*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, s. 49-393 (344 s.)

1. Petersbrev:

Enten:

Olsson, Birger (1982): *Första Petrusbrev*. Stockholm: EFS-Förlaget, s.13-196 (183 s.)

eller

Jobes, Karen H. (2005): *1. Peter*. Grand Rapids: Baker, s.58-324 (266 s.)

eller

Davids, Peter H. (1990): *The First Epistle of Peter*. Grand Rapids: Eerdmans, s.45-206 (161 s.)

eller

Schreiner, Thomas R. (2003): *1, 2 Peter, Jude*. Nashville: Broadman & Holman, s.49-252 (203 s.)

TM2504 Dogmatikkens og etikkens grunnlagsproblemer (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2504
Emnenavn:	Dogmatikkens og etikkens grunnlagsproblemer
Emnenavn nynorsk:	Grunnlagsproblema i dogmatikken og etikken
Emnenavn engelsk:	The Foundation of Dogmatics and Ethics
Studiepoeng:	10
Nivå:	2500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København, Aarhus og Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Carsten Elmelund Petersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- drøfte den systematiske teologis normativitet og metodespørsmål
- gjøre rede for dogmatikken som bekjennelse i kirkelig kontekst
- gjøre rede for forskjellige tilganger til hvordan kristen etikk grunnlegges og hvordan etiske standpunkter kan begrunnes
- gjøre rede for hvordan teologisk refleksjon i etikken skiller seg fra andre fagfelters refleksjon i etikken

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om dogmatikkens og etikkens grunnlagsproblemer og fremstille dette, slik at det beskriver en grunnleggende dogmatisk og etisk problemstilling
- planlegge og gjennomføre temaundervisning om hvordan man analyserer, begrunner, argumenterer for og formidler dogmatiske og etiske grunnlagsproblemer og –løsninger

- utvikle evne til å analysere, reflektere, begrunne og fremstille dogmatiske og etiske posisjoner og løsninger

Emnets innhold:

Emnet skal utvikle studentens forståelse for dogmatikkens og etikkens grunnlagsspørsmål og gi studenten kunnskap om hvordan man analyserer, begrunner og argumenterer for et dogmatisk og etisk grunnlagsproblem. Emnet vektlegger nyere fremstillinger og diskusjoner om dogmatikkens og etikkens grunnlagsdrøftelse.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer. 20 undervisningstimer gis i dogmatikkens grunnlagsproblemer og 20 timer i etikkens grunnlagsproblemer. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Canvas og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klatureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klatureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Grunnlagsspørsmål i dogmatikk:

Austad, Torleiv (2008): *Tolkning av kristen tro – Metodespørsmål i systematisk teologi*.

Høyskoleforlaget: Kristiansand, ss. 11-190.

Engelsviken, Tormod (2010): "Kontekstualisering av den lutherske bekjennelse." i:

Torleiv Austad, Tormod Engelsviken og Lars Østnor (red.): *Kirkens Bekjennelse i historisk og aktuelt perspektiv – Festskrift til Kjell Olav Sannes*.

Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, ss. 173-185.

Gregersen, Niels Henrik (2008): "Dogmatik som samtidsteologi." i: *Dansk Teologisk*

Tidsskrift 71 årg., ss. 290-310. http://danskeologisktidsskrift.dk/dtt_pdf/DTT-2008-4.pdf

Prenter, Regin (1979): *Skabelse og Genløsning – Dogmatik*. København: G. E. Gads Forlag, ss. 5-53.

Sannes, Kjell Olav (2002): "Kristen bekjennelse i en annen tid." i: Jan-Olav Henriksen,

Gunnar Heiene og Svein Olaf Thorbjørnsen (red.): *Teologi for kirken. Festskrift til Torleiv Austad*. Oslo: Verbum forlag, ss. 125-134.

Sannes, Kjell Olav (2008): *Troens kart – Guds landskap. Grunnlagsspørsmål i dogmatikken*. Oslo: Luther Forlag, ss. 7-237.

Schjørring, Jens Holger (1993): "Dogmatikkens indledningsproblemer" i: Niels Henrik

Gregersen (red.): *Fragmenter af et spejl – Bidrag til dogmatikken*. Frederiksberg: Forlaget Anis, ss. 13-58.

Grunnlagsspørsmål i etikk:

Henriksen, Jan-Olav (2002a): "Umiddelbarhet eller argumentasjon som basis for

normative standpunkter – Om hermeneutisk forankrede begrunnelser i etikken." i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* vol 73, nr 1, ss. 41-65.

http://www.idunn.no/ttk/2002/01/umiddelbarhet_eller_argumentasjon_som_basis_for_normative_standpunkter

Henriksen, Jan-Olav (2002b): "Etisk argumentasjon – igjen." i: *Tidsskrift for Teologi og*

Kirke vol 73, , nr 4, ss. 281-291.

http://www.idunn.no/ttk/2002/04/debatt_etisk_argumentasjon_igjen

Løgstrup, K. E. (1956): *Den etiske fordring*. København: Gyldendal, ss. 9-132.

Løgstrup, K. E. (1961): "Gælder de ti bud stadigvæk?" i: *Højskolebladet* 18/1961, ss. 267-271.

Søe, N. H. (1962): *Kristelig etik*, (5. udgave). København: C. E. Gads forlag, ss. 64-127.

Søe, N. H. (1958): "Den etiske fordring." i: *Dansk Teologisk Tidsskrift*, ss. 1-15.

Østnor, Lars (2002a): "Kan vi argumentere med Skriften i et pluralistisk samfunn?"

i: Jan-Olav Henriksen, Gunnar Heiene og Svein Olaf Thorbjørnsen (red.):

Teologi for kirken – Festskrift til Torleiv Austad. Oslo: Verbum forlag, ss. 239-255.

Østnor, Lars (2002b): "Om begrunnelse og argumentasjon i kristen etikk – Et svar

til professor Jan-Olav Henriksen." i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* vol 73, nr 2, ss. 121-142.

http://www.idunn.no/ttk/2002/02/om_begrunnelse_og_argumentasjon_i_kristen_etikk

Østnor, Lars (2003): "Kristen etikk: Begrunnelse, trosmomenter og bibelens normativitet." i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* vol 74, nr 1, ss. 37-50.

http://www.idunn.no/ttk/2003/01/debatt_kristen_etikk_begrunnelse_trosmomenterog_bibelens_normativitet

Østnor, Lars (2007): *Etisk tenkning. Hvordan drøfte og grunngi i teologisk etikk?* Trondheim: Tapir Akademisk forlag, ss. 7-212.

TM2507 Reformasjon og lutherdom (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2507
Emnenavn:	Reformasjon og lutherdom
Emnenavn nynorsk:	Reformasjon og lutherdom
Emnenavn engelsk:	Reformation and Lutheranism
Studiepoeng:	10
Nivå:	2500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København og Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Kenneth Ellefsen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1002
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for reformasjonene på 1500-tallet, med særlig vekt på den lutherske reformasjonen
- kunne gjøre rede for dannelsen av konfesjonskirker og kirkelige nyordninger i Europa
- gjøre rede for lutherdommens videre utbredelse, utvikling og særpreget fra 1550 og frem til i dag

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- presentere grunnleggende kunnskap om reformasjonen ut fra den kirkelige og samfunnsmessige konteksten
- finne, vurdere og henviser til informasjon og fagstoff om kirkehistoriske temaer, og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- skrive et essay om et kirkehistorisk tema

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i reformasjonsårhundret og de kirkelige nyordninger som oppstod i Europa på 1500-tallet. Det redegjøres for den lutherske, kalvinske, anglikanske, katolske og radikale reformasjon og hvordan reformasjonsbevegelsene førte til kirkelige og

samfunnsmessige endringer i Europa. Reformasjonenes historiske utbredelse og teologiske særpreg vektlegges, men reformasjonsbevegelsene vil også sees i lys av samtidens sosiale og kulturelle forhold.

Emnet gir også en innføring i lutherdommens videre utvikling og konfesjonalisering, fra å være en tysk reformasjonsbevegelse på 1500-tallet til å bli en global kirke i moderne tid. Hovedfokus vil være å redegjøre for den videre teologiske utviklingen som fant sted innfor lutherdommen i ulike perioder og vise hvordan luthersk konfesjonalitet har blitt formet og debattert ut i fra ulike kirkelige og samfunnsmessige åndsretninger opp gjennom historien.

Studenten skal også lese enkelte kildetekster fra den lutherske bekjennelsesdannelsen på 1500-tallet: Confessio Augustana (1530), Martin Luthers Lille Katekisme (1529), De schmalkaldiske artikler (1537) og Konkordieformelen Epitomé (1577).

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av til sammen 40 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Canvas og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Gritsch, Eric W. (2010): *A history of Lutheranism*. 2. nd Edition. Minneapolis: Fortress Press, ss. 83-258.

Jensen, Oddvar Johan (2004): *Katekismens teologi. En innføring i Luthers Katekismer*. Oslo: Genesis forlag, 150 sider.

Lindberg, Carter (2010): *The Europeans reformations*. 2nd ed. Oxford: Wiley-Blackwell, ss. 1-380.

Mæland, Jens Olav (red.) (1985): *Konkordieboken. Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, ss. 26-59, 234-261, 277-295 og 387-421.

TM2508 Ikke-vestlig kirkehistorie (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2508
Emnenavn:	Ikke-vestlig kirkehistorie
Emnenavn nynorsk:	Ikkje-vestleg kyrkjehistorie
Emnenavn engelsk:	Church History of the Majority World
Studiepoeng:	10
Nivå:	2500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København og Oslo
Emneansvarlig:	Professor Finn Aasebø Rønne
Obligatoriske forkunnskaper:	
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1002 og TM1502
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for kirkehistoriefagets sentrale hermeneutiske og metodiske diskusjoner.
- gjøre rede for kirkehistoriefagets grunnleggende metoder.
- gjøre rede for hovedtrekkene ved kirkens utvikling i den ikke-vestlige verden med særlig vekt på utviklingen fra 1300 til i dag
- gjøre rede for forholdene omkring og konsekvensene av at kristendommens sentrum er flyttet fra den vestlige og til den ikke-vestlige verden
- gjøre rede for de viktigste problemstillinger som er forbundet med kontekstualiseringen av den kristne kirke og dens budskap i relasjon til kirkens utvikling i den ikke-vestlige verden

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- kritisk og selvstendig anvende kirkehistoriefagets grunnleggende metoder.
- anvende og tolke kilder på en metodisk reflektert måte.
- presentere grunnleggende kunnskap om kirkens historie i den ikke-vestlige verden ut fra den sosiale, kulturelle og politiske konteksten
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om kirkehistoriske temaer, og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling

- gjennomføre en metodisk gjennomtenkt skriftlig formidling av kirkehistorisk viten.
- skrive et essay om et kirkehistorisk tema
- reflektere over emnets problemstillinger i et teologisk perspektiv.
- anvende oppnådd kunnskap til å analysere problemstillinger omkring kontekstualiseringen av den kristne kirke og dens budskap og anvende dette i en tverrkulturell sammenheng

Emnets innhold:

Emnet innledes med en innføring i kirkehistoriefagets grunnleggende metodologi, og studentene vil bli trent i å bruke historisk metode og kildekritikk.

Emnet gir en innføring i kirkens, teologiens og misjonens historie i den ikke-vestlige verden med særlig vekt på utviklingen fra 1300 og til i dag.

Fokuset vil ligge på kirkens historie og utbredelse i Latin-Amerika, Midtøsten, Afrika, Asia og Oceania, og enkelte lands kristendomshistorie vil bli spesielt vektlagt. Emnet vil også gi innblikk i hvordan kristendommens sentrum har flyttet seg til den ikke-vestlige verden i moderne tid og hvilke konsekvenser dette omskifte får for kristen teologi og praksis. De lokale kristnes rolle og betydning i utviklingen blir fremhevet, og det vil særlig fokuseres på forholdet og vekselvirkningen mellom kirkenes historiske utvikling og den sosiale, kulturelle og politiske kontekst, som denne utviklingen har funnet sted innenfor. Dette skal være med på å kaste lys over den prosess og de problemstillinger som er forbundet med kontekstualiseringen av den kristne kirke og dens budskap.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av til sammen 40 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger og seminarer, hvor kildetekstene blir gjennomgått og diskutert. Arbeidsformene forutsetter aktiv deltakelse fra studentene.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

- Bugge, K.E., Iversen, Hans Raun and others (eds.) (2005): *Det begyndte i København. Knudepunkter i 300 års indisk-danske relationer i mission*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, ss. 41-103.
- Grandhagen, Egil (2011): *Glimt fra Asias misjonshistorie. Fra begynnelsen og fram til ca. 1600*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, ss. 9-231
- Hastings, Adrian (ed.) (1999): *A World History of Christianity*. London: Cassell, ss. 147-237; 328-415; 508-536.
- Hiebert, Paul G. (1985): *Anthropological Insights for Missionaries*. Grand Rapids, Mich: Baker Book House, ss. 183-192.

Lindhardt, Martin (ed.) (2014): *Pentecostalism in Africa: Presence and Impact of Pneumatic Christianity in Postcolonial Societies*, ss. 54-72.

Moreau, A. Scott (2012): *Contextualization in World Missions: Mapping and Assessing Evangelical Models*. Grand Rapids, MI: Kregel Publications, ss. 31-46.

Olden-Jørgensen, Sebastian (2009): *Til kilderne! Introduktion til historisk kildekritik*. København: Gads Forlag, ss. 9-85.

Kildetekster

- Delgado, M., Koschorke, K., Ludwig, F. (eds.) (2007): *A History of Christianity in Asia, Africa and Latin America, 1450-1990: A Documentary Sourcebook*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, ss. p.3-136; 142-153; 172-181; 184-190; 194-197; 204-206; 217-219; 221-226; 255; 260-261; 267-269; 329-334; 339-340; 357-366; 397-400; 408-411.
- Thomas, Norman E. (ed.) (1995): *Classic Texts in Mission and World Christianity*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, ss.46-47; 67-71; 207-209.

TM2510 Bacheloroppgave (15 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2510
Emnenavn:	Bacheloroppgave
Emnenavn nynorsk:	Bacheloroppgåve
Emnenavn engelsk:	Bachelor Essay
Studiepoeng:	15
Nivå:	2500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København, Aarhus og Oslo
Emneansvarlig:	Undervisningsleder
Obligatoriske forkunnskaper:	EX1001 eller tilsvarende
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Studiepoengreduksjon:	10 studiepoeng mot emnet TM2509
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- redegjøre for et selvvalgt tema innenfor en av teologiens teologiske disipliner
- gjøre rede for metoder og metodegrunnlag i forhold til fagoppgavens tema og fagområde
- anvende kunnskap på nye temaer innenfor fagområdet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- planlegge og gjennomføre et avgrenset prosjekt
- anvende og drøfte ulike former for metode, metodegrunnlag og teori innfor temaet som studenten har skrevet bacheloroppgave innenfor
- utarbeide en problemstilling som angir og avgrenser temaet og utforme en disposisjon som angir strukturen for fagoppgaven
- finne, vurdere og henviser til informasjon og fagstoff om et emne og som belyser en valgt problemstilling
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Bacheloroppgaven skal gi studenten mulighet til fordypet kunnskap over et selvvalgt tema. Oppgavens tema skal være definert innenfor en av teologiens disipliner og være godkjent av

faglærer. I tillegg til økt kunnskap over et selvvalgt tema skal studenten videreutvikle ferdigheter innenfor oppgaveskriving og evne til selvstendig og kritisk refleksjon.

Organisering og arbeidsmåter:

Studenter oppmeldt på emnet tar kontakt med studieadministrasjonen for oppnevning av veileder. Studentene har krav på inntil 6 timer veiledning i tilknytning til bacheloroppgaven.

Vurdering og eksamen:

Skrive en oppgave over et selvvalgt tema godkjent av oppnevnt veileder. Oppgaven skal være på 9000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste.

For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

- Gjennomføre obligatorisk metodekurs
- Søke undervisningsleder om å få oppnevnt veileder senest 6 uker før innleveringsfrist.

Vurderingen i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige oppgaven. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Studenten legger selv opp et pensum på mellom 1000 og 1200 sider med litteratur som er relevant for oppgaven. Pensumlisten godkjennes av oppnevnt veileder.

TM2511 Teologihistorie (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2511
Emnenavn:	Teologihistorie
Emnenavn nynorsk:	Teologihistorie
Emnenavn engelsk:	History of Theology
Studiepoeng:	10
Nivå:	2500
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Uregelmessig
Undervisningssted:	København og Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Kenneth Ellefsen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1002
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2014

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved oldkirkens dogmedannelse med hensyn til treenighetslæren og kristologien
- kunne gjøre rede for hovedtrekkene i teologien til de antignostiske fedrene og til Augustin
- gjøre rede for sentrale utviklingstrekk i middelalderens teologihistorie
- gjøre rede for hovedtrekkene til Martin Luthers teologi og kunne drøfte hans teologiske grunnsyn opp mot Ulrich Zwingli og Jean Calvin
- gjøre rede for de teologiske hovedtankene i det lutherske bekjennelsesskriftet Confessio Augustana
- gjøre rede for hovedtrekkene ved luthersk, reformert og katolsk teologi på 1600- og 1700-tallet
- gjøre rede for hovedlinjer og sentrale teologer i nyere teologihistorie

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om teologiens historie og fremstille dette på en sakssvarende måte
- planlegge og gjennomføre undervisning om teologiens historie i samsvar med gjeldende læreplan for grunnskolen og videregående opplæring

- presentere ulike kirkesamfunns egenart og selvforståelse på en sakssvarende måte

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i teologiens historie fra oldkirkens tid og frem til nåtiden. Emnet søker å vise hvordan den kristne kirke til ulike tider har tolket det kristne budskapet og vil tematisk vektlegge kirkens forståelse av treenighetslæren, kristologien, soteriologien og ekklesiologien. Epokemessig vil hovedtyngden ligge på oldkirken, reformasjonstiden og 1800-1900-tallet.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av til sammen 40 undervisningstimer og vil hovedsakelig være forelesninger. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Canvas og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Olson, Roger E. (1999): *The story of Christian theology. Twenty centuries of tradition and reform*. Illinois: IVP Academic, ss. 11-613

Skarsaune, Oskar (1988): *Inkarnasjonen – myte eller faktum?* Oslo: Lunde forlag, ss. 9-127

TM2513 Apologetikk og kirkens misjon (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2513
Emnenavn:	Apologetikk og kirkens misjon
Emnenavn nynorsk:	Apologetikk og kyrkja sin misjon
Emnenavn engelsk:	Apologetics and Christian mission
Studiepoeng:	10
Nivå:	2500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen.
Undervisningssted:	København og Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Jakob Olsen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1003 og EX1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	Høsten 2015

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forklare grunnleggende apologetiske og religionskritiske forutsetninger for de filosofiske og kristne virkelighetsoppfatninger som presenteres i pensumlitteraturen
- analysere filosofiske og teologiske retninger fra pensumlitteraturen, og vise hvordan forholdet mellom filosofi og teologi blir forstått og kommer til uttrykk i disse retningene
- vurdere forutsetninger og muligheter i kristen apologetisk argumentasjon i forhold til kirkens misjon, med utgangspunkt i filosofiske og teologiske forutsetninger

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- arbeide seg frem til en selvstendig oppfatning av forholdet mellom kristen tro og apologetikk
- presentere argumentasjon for den kristne tro, i samsvar med erkjennelsesteoretiske prinsipper
- identifisere det idemessige grunnlaget for filosofisk og kristen helhetstenkning
- analysere og forholde seg kritisk til apologetiske fremstillinger og anvende disse til å gjennomføre faglige overveielser om kirkens misjon.
- utvikle strategier for apologetikk i forhold til faglige fora, i menighetssammenheng og i allmennheten
- kommunisere apologetiske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner.

- reflektere kritisk over egen og andres virkelighetsoppfatning og anvende slik refleksjon til å bygge opp situasjonsbetenget argumentasjon.
- anvende kunnskaper om apologetikk med tanke på kirkens misjon

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i apologetikkens grunnlagsproblemer. Hovedfokuset rettes mot spørsmålet om hvordan forholdet mellom apologetikk og misjon kan forstås, og er blitt forstått innenfor teologien. Emnet trekker veksler på religionsfilosofisk innsikt og søker å etablere forståelse for forskjellige former for argumentasjon for og imot kristentroens sannhet. Det blir videre gitt en innføring i hvordan forholdet mellom kristen virkelighetsoppfatning, filosofi og vitenskap er forstått og kan forstås på forskjellige måter, avhengig av teologisk og filosofisk grunnoppfatning.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 40 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Canvas og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert skale fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Craig, William Lane (2010): *On Guard. Defending Your Faith with Reason and Precision*. Colorado Springs: David C. Cook. ss. 13-286.

Dahle, Lars (2013): "Truth, Christian Mission and Apologetics: A Response and a Proposal," i Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap 1/2013, s. 21-38.

<https://journals.mf.no/ntm/article/view/4285/3602>

Dawkins, Richard (2007): *The God Delusion*. London: Transworld. ss. 31-208.

Groothius, Douglas (2011): *Christian Apologetics. A Comprehensive Case for Biblical Faith*. Nottingham: Apollos. ss. 15-184, 507-651.

TM2514 Kristen etikk i møte med tverrkulturelle utfordringer (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2514
Emnenavn:	Kristen etikk i møte med tverrkulturelle utfordringer
Emnenavn nynorsk:	Kristen etikk i møte med tverrkulturelle utfordringar
Emnenavn engelsk:	Christian Ethics Meeting Cross-Cultural Challenges
Studiepoeng:	10
Nivå:	2500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen.
Undervisningssted:	København og Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Carsten Elmelund Petersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	Høsten 2016

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- drøfte den kristne etikks normativitet og metodespørsmål i møte med tverrkulturelle utfordringer.
- gjøre rede for den kristne etikks betydning i en global verden med tverrkulturelle utfordringer.
- gjøre rede for forskjellige teoretiske tilganger til hvordan kristen etikk behandles i spenningen mellom det kontekstuelle og det universelle.
- gjøre rede for hvordan teologisk refleksjon i den kristne etikken skiller seg fra andre fagfelters refleksjon i etikken

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om den kristne etikks grunnlagsproblemer og fremstille dette slik at det kan relateres til en grunnleggende tverrkulturell etisk problemstilling.

- planlegge og gjennomføre temaundervisning om hvordan man analyserer, begrunner, argumenterer for og formidler kristen etikk i møte med tverrkulturelle etiske problemer og løsninger.
- kunne identifisere, analysere og kritisk vurdere et tverrkulturelt etisk problem.
- utvikle evne til å analysere, reflektere, begrunne og fremstille etiske posisjoner og løsninger
- kunne argumentere for en kristen etisk stillingtagen i et tverrkulturelt etisk problem.

Emnets innhold:

Emnet skal utvikle studentens forståelse for den kristne etikks grunnlagsspørsmål og gi studenten kunnskap om hvordan man analyserer, begrunner og argumenterer for en kristen etisk løsning på et problem i en tverrkulturell situasjon. Emnet vektlegger dels nyere fremstillinger med diskusjoner om den kristne etikks utfordringer med tverrkulturelle problemer, og dels case-studier i et spesifikt område, hvor den kontekstuelle konkretisering av kristen etikk er under oppbygning.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer. 20 undervisningstimer gis i den tverrkulturelle etikks grunnlagsproblemer og 20 timer i den tverrkulturelle etikks konkretiseringer. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Canvas og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Kristen teologisk etikk med henblik på den tverrkulturelle utfordring:

Bexell, Göran og Carl Henrik Grenholm (1997): *Teologisk etik - En introduktion*. Stockholm: Verbum, ss. 69-142 og 167-257

Grenholm, Carl-Henric (2003): *Bortom humanism - En studie i kristen etik*. Stockholm: Verbum 2003, pp. 7-277

Hauerwas, Stanley (2001): «On Keeping Theological Ethics Theological,» i Stanley Hauerwas and Alasdair MacIntyre (eds.): *Revisions: Changing Perspectives in Moral Philosophy*. University of Notre Dame Press. Ss.16-42.

Hauerwas, Stanley (2006): «The Truth about God: The Decalogue as Condition for truthful Speech,» i: Alan J. Torrance and Michael Banner (eds.): *The Doctrine of God and Theological Ethics*. T&T Clark International, London. Ss. 85-104

da Silva, Antonio Barbosa (2004): «Immigrations och asylsökares utmaningar för kristen etik», i: Kjell Olav Sannes m.fl. (red.): *Etikk, tro og pluralisme – Festskrift til Lars Østnor*. Bergen: Fagbokforlaget. Ss. 75-93.

Kristen afrikansk etikk (395 sider)

Hovland, Thor Halvor (1996): «Etikken i de tradisjonelle afrikanske religioner,» i Ove Conrad Hanssen og Arne B. Samuelsen (red.): *Misjon og Teologi*. Stavanger: Misjonshøgskolen. Ss. 1-14

Kunhiyop, Samuel Waje (2008): *African Christian Ethics*. Grand Rapids: Zondervan. Ss. 3-310

Petersen, Carsten Elmelund (2014): «For fællesskabet! Et afrikansk element i den sorte befrielsesetik,» i: Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap 3/2014. Ss.131-148.

<https://journals.mf.no/ntm/article/view/4314/3631>

Petersen, Carsten Elmelund (2015): «Tiden som missionsteologisk problem – lineær eller cyklisk?,» i Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap 1/2015. Ss. 21-37.

<https://journals.mf.no/ntm/article/view/4327/3642>

da Silva, António Barbosa (1995): «Den traditionella afrikanska synen på familjen, äktenskapet och kvinnan. Et inlägg i debatten om en global etik,» i: Lars Østnor (red.): *Mange religioner - én etikk?*. Oslo: Universitetsforlaget. Ss. 168-205

TM2515 Skapelse og forløsning (5 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2515
Emnenavn:	Skapelse og forløsning
Emnenavn nynorsk:	Skaping og utløyising
Emnenavn engelsk:	Creation and Redemption
Studiepoeng:	5
Nivå:	2500 (valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen.
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Førstemanuensis Peter Olsen
Obligatoriske forkunnskaper:	TM1502; TM1002; TM1003
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1003; TM2011
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot TM2007
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2018

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for ulike oppfatninger innenfor antropologi og soteriologi.
- forstå og gjøre rede for sammenhengen mellom disse lærespørsmål som uttrykk for et helhetlig system
- gjøre rede for både lutherske og ikke-lutherske oppfatninger av disse lærespørsmål
- analysere nyere formuleringer av disse spørsmål og vurdere disse i et teologihistorisk og eksegetisk perspektiv

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og vurdere sentrale lærespørsmål med utgangspunkt i Bibelen og Den evangelisk-lutherske bekjennelse
- analysere og vurdere dogmatiske tekster og anvende disse til faglige resonnementer
- analysere både eldre og nyere dogmatiske tekster og gjøre rede for den teologihistoriske sammenheng
- bruke sentrale dogmatiske begreper korrekt både på norsk (dansk) og latin, samt forklare disse begreper med sine egne ord
- aktualisere de nevnte dogmatiske temaer på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte

- delta i faglige samtaler som drøfter teologiens vilkår og innhold til enhver tid
- analysere og vurdere dogmatiske tekster fra forskjellige epoker

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i teologisk antropologi og soteriologi i fortid og nåtid, samt i nyere teologisk debatt blant annet på bakgrunn av økumeniske dokumenter.

Innføringen skal hjelpe studentene til selvstendig og begrunnet stillingtagen i aktuelle teologiske og økumeniske spørsmål.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 20 undervisningstimer som hovedsakelig består av forelesninger. Undervisningen skal blant gi oversikt over stoffet og brukes gjennomgang av kildetekster.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høghskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høghskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

En firetimers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høghskolens LMS. Det er merket med *.

Beilby, J. & Eddy, P.R. eds. (2006): *The Nature of the Atonement. Four Views*, Downers Grove, IL: IVP Academic, ss.9-116.

Fælleserklæring om Retfærdiggørelseslæren. Revideret udgave 1997, København: Det mellemkirkelige Råd, ss.14-30.

Irenæus (1999): *Mod Kætterne*. 5. Bog, Frederiksberg: Forlaget Anis, ss.87-163.

Jenson, R.W. (1997): *Systematic Theology. Vol.1. The Triune God*, Oxford: Oxford University Press, ss.179-206.

Pannenberg, W. (1994): *Den apostolske Trosbekendelse*, Frederiksberg: Forlaget Anis, ss.94-109.

Teologiske Tekster. Udvalg af klassiske dogmatiske tekster. 2. udg. (1994), Århus: Aarhus Universitetsforlag,

- ss. 33-47: Athanasius: *De Incarnatione Verbi*

- ss. 68-81: Augustin: *De Spiritu et Littera*
- ss. 108-135: Anselm: *Cur Deus Homo*
- ss. 203-224: Martin Luther: *Rationis Latomianae confutatio*
- ss. 226-237: Martin Luther: *En sermon om dåben*

TM2518 Søren Kierkegaard: Menneskesyn og teologi (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2518
Emnenavn:	Søren Kierkegaard: Menneskesyn og teologi
Emnenavn nynorsk:	Søren Kierkegaard: Menneskesyn og teologi
Emnenavn engelsk:	Søren Kierkegaard: Anthropology and Theology
Studiepoeng:	10
Nivå:	2500 (valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen.
Undervisningssted:	København og Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Jacob Olsen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	7 stp. mot TM2505 10 stp. mot TM2516
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2020

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale aspekter i Søren Kierkegaards menneskesyn og teologi.
- gjøre rede for Kierkegaards syndsforståelse.
- gjøre rede for aspekter av Kierkegaards trosforståelse.
- gjøre rede for grunnelementer i Kierkegaards etikk.
- gjøre rede for sammenhengen mellom menneskesyn, synd og frelse hos Kierkegaard.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- drøfte forholdet mellom viljens muligheter og menneskets skapthet i Kierkegaards tenkning.
- drøfte sammenhengen mellom menneskesyn, syndsforståelse og etikk som det formuleres hos Kierkegaard.
- finne, vurdere og henviser til informasjon og fagstoff om Søren Kierkegaard, og fremstille dette slik at det belyser en sentral problemstilling i et kristent menneskesyn.
- planlegge og gjennomføre temaundervisning om aspekter av menneskesyn og etikk med særlig henblikk på Kierkegaards tenkning.

Emnets innhold:

Emnet skal utvikle studentens forståelse av et kristent menneskesyn og dets betydning for vurderingen av mennesket med særlig fokus på Søren Kierkegaard. Videre belyser emnet hvilke konsekvenser dette kan få for alle sentrale aspekter i teologien, både når det gjelder viljen, synden, skapelsen, nåden og etikken. Samtidig gis der i emnet en generell innføring i hovedlinjer i Kierkegaards forfatterskap og tenkning

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 40 undervisningstimer som hovedsakelig består av forelesninger. Undervisningen skal blant gi oversikt over stoffet og brukes gjennomgang av kildetekster.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgsolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 4000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Levere inn utkast til oppgave på Canvas innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En femtimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Kierkegaard, Søren (2004): *Kjerlighedens Gjerninger*. København: Gads Forlag, ss. 11-24 og 96-311 (230s.).

Kierkegaard, Søren (2006): *Sygdommen til Døden*. København: Gads Forlag, ss. 113-242 (129s.).

Nordentoft, Kresten (2013): *Kierkegaards Psykologi*. Hans Reitzels Forlag, ss. 11-41 og 416-492 (106s.)

Olsen, Jakob V. (2008): *Kierkegaard, kærlighed og kristendom*. Fredericia: Lohse, ss. 9-163 (154s.).

Søltoft, Pia (2020): *Kierkegaard og kærlighedens kendetegn*. København: Akademisk Forlag, ss. 11-200 (190s.).

TM2519 Luther og reformasjonen (10 stp/ECTS)

Emnekode:	TM2519
Emnenavn:	Luther og reformasjonen
Emnenavn nynorsk:	Luther og reformasjonen
Emnenavn engelsk:	Luther and the Reformation
Studiepoeng:	10
Nivå:	2500 (valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	København
Emneansvarlig:	Professor Kurt E. Larsen
Obligatoriske forkunnskaper:	TM1502
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1002
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2020

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for Martin Luthers liv og hans betydning for reformasjonen i Tyskland.
- gjøre rede for sentrale tekk ved Luthers teologi på bakgrunn av viktige kildetekster, inkludert særlig å sammenligne den med den teologiske tenkning i senmiddelalderen og med andre reformasjonsbevegelser i samtiden.
- gjøre rede for de andre viktige reformasjonsbevegelser i Luthers samtid, som reformasjonen i Sveits, England og anabaptismen.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og forstå kirkehistoriske kildetekster på latin og dansk og bruke disse til å presentere sentrale elementer i Martin Luthers teologi.
- bruke kildetekster og pensum til å skrive et kirkehistorisk essay
- anvende oppnådd kunnskap for å analysere spørsmål og problemer rundt luthersk teologi og kristen identitet i en pluralistisk kontekst

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i Martin Luthers liv og hans betydning for reformasjonen i Tyskland. Luthers liv og virke vil bli skildret i lys av senmiddelalderens teologiske tenkning. Luthers teologi vil bli fremstilt med utgangspunkt både i kildetekster og sekundærlitteratur. Også de samtidige reformasjonsbevegelser vil bli presentert, slik som reformasjonen i Sveits og i England og den anabaptistiske reformasjonsbevegelsen. Emnet vil også gi en kort innføring i hvordan disse ulike reformasjonsbevegelser spredte seg videre i Europa på 1500-tallet. Også den romersk-katolske kirkes reformprosesser vil bli kort presentert

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 40 undervisningstimer i form av forelesninger og seminarer med obligatorisk oppmøte, der kildetekstene blir gjennomgått og diskutert. Arbeidsmetodene krever aktiv deltakelse fra studentene, som ikke må ha et fravær på mer enn 30%.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen, som gis gradert karakter.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas.

Det er merket med *.

(540 sider med sekundærlitteratur, 255 sider med kildetekster af Luther)

Sekundærlitteratur:

Grane, Leif (1983): *Evangeliet for folket. Drøm og virkelighet i Martin Luthers liv*. København: Gad, 11-272 (= 262 sider).

Lindberg, Carter (1996): *The European Reformations*. Oxford: Blackwell, 1-258. (=258 sider).

Leppin, Volker (2014): "Luther's Transformation of Medieval Thought: Continuity and Discontinuity," I *The Oxford Handbook of Martin Luther's Theology*, redigert av Robert Kolb, Irene Dingel, og Lubomir Batka, 115–24. Oxford: Oxford University Press. (= 10 sider)

Müller, Gerhard (2014) "Luther's Transformation of Medieval Thought: Discontinuity and Continuity," I *The Oxford Handbook of Martin Luther's Theology*, redigert av Robert Kolb, Irene Dingel, og Lubomir Batka, 105–14. Oxford: Oxford University Press. (= 10 sider)

Kildetekster:

Om et kristenmenneskes frihed, i: Martin Luther: Skrifter i udvalg. Credo: København 1992, s. 68-97 (= 30 sider)

Martin Luther: Om verdslig øvrighed. På dansk ved Svend Andersen, Aarhus
Universitetsforlag: Aarhus 2006, s. 74-188 (115 siders dansk + tysk tekst, reelt =57 sider)

Den tyske Messe, i: Luthers skrifter i udvalg, Gads forlag 1963, bind 2, Gad: København 1963,
s. 77-104 (=28 sider)

Teser til fem disputationer over Rom. 3,28, 1535-1537, i: Martin Luther: Skrifter i udvalg.
Troen og Livet. Prædikener, sermoner og teserækker af Luther. Credo: København 1992,
s. 148-179 (=32 sider)

De Schmalkaldiske Artikler, 1537, i: Martin Luther: Skrifter i udvalg. Troens evangelium. Ord
og sakrament. Credo: København 1994, s. 351-411 (=61 sider)

Konkordieformlen, Sol. Dec. VII: Vom Heiligen Abendmahl / De Coena Domini, i: Die
Bekennnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche, Göttingen 1967, side 970-1016
(= 47 sider).

